

תלמוד בבלי
'אמרא ופירושה'

מסכת יומא

חלק א

דפים ב-ה

מהדורה ללומדי
הדף היומי

מסכת יומא

עם פירוש גמרא ופירושה
ותבנית ש"ס נהרדעא החדש

דף ב-ח

©

כל הזכויות שמורות

יצא לאור ע"י

מכון 'תלמוד והלכה'

רחוב מנחם משיב 12

ירושלים

מהדורת ביקורת

להזמנות מרוכזות לשיעורי הדף היומי

053-3129507

כל הערה והוספה תתקבל בברכה

בפקס 08-9298155

תבנית הש"ס:

ניקוד:

דיקטה

שערים ועימוד:

דוד לוי

050-4130067

סדר הלימוד מיום שלישי א אייר תשפ"א
עד יום שני ז אייר תשפ"א

דף היומי מסכת יומא דף ב עד דף ח

הנושאים המרכזיים:

- המקור שכל הכתוב במילואים מעכב
- אכילת קרבנות המילואים באנינות
- מילואים [מכנסים. עשירית האיפה. מקרא פרשה]
- כיצד הלבישן אהרן תחילה או בבת אחת [אבנט של כהן הדיוט אם הוא כמו של כהן גדול]

דף ו

- הפרשת הכהן מביתו [נדה אם מטמאה את בועלה למפרע. בועל נדה אם טובל ביום]
- מדוע אין מפרישים את הכהן מטומאת מת [טומאת מת הותרה בציבור או דחווה (טהורים מבית אב אחר או באותו בית אב)]

דף ז

- טומאה הותרה או דחווה [כשיש שיריים. בקרבן יחיד שקבוע לו זמן. מח' אם צריך בקרבנות ציבור ריצוי ציץ]
- ריצוי ציץ כשאינו על מצחו [לימודים: שלא יסיח דעת. מקום הציץ. נשבר הציץ]

דף ח

- הזאה בימי הפרישה [כל שבעה או שלישי ושביעי. אם טבילה בזמנה מצוה. אם הזאה בזמנה מצוה]
- אם מזים ביום הרביעי. תחילת פרישה ביום ד' כדי שיום הרביעי יהיה בשבת
- לשכת פרהדרין

דף ב

- פרישה לכהן גדול ליוה"כ, ולכהן השוורף את הפרה [מקור הדין ממילואים]
- מדוע אין לומדים פרישה לקרבנות [יחיד. ציבור. רגלים]

דף ג

- דעה שלומדים ממילואים רק פרישת כהן ליום כפור
- פרישה אינה מעכבת
- דעת ריש לקיש שלומדים פרישה מסיני

דף ד

- הטעם שצריך הזאה לכהן הפורש
- אם היה פרישה בסיני [ויכסהו' להר או למשה, לפני או אחרי מתן תורה. כיצד י"ז תמוז הוא לאחר מ' יום]
- תורה ניתנה בו' או בז'
- מי שמע את הקול משה או כל ישראל. בסיני ובאוהל מועד
- לא יאמר אדם דבר לחבירו אלא אם כן קורהו. דין 'בל תאמר'

דף ה

- כל הכתוב ב'מילואים' מעכב בהם, או רק המעכב לדורות [סמיכה. תנופה. פרישה ז'. ריבוי שבעה ומשיחה שבעה (במילואים ובחינוך כהן לדורות)]

אלפי שעות תורה יכולות להיות שלך בקלות!

זכינו ובס"ד חוכרות 'גמרא ופירושה' מתקבלות מידי שבוע בקורת רוח ובהנאה מרובה בקרב לומדי הדף היומי די בכל אתר ואתר בארץ הקודש ובתפוצות.

עקב הביקוש הרב אנו נערכים להגדלת תפוצת החוכרות המודפסות, לשם כך אנו יוצאים במבצע גיוס שותפים המעוניינים לזכות את הרבים באלפי שעות תורה.

כל שותף יקבל הקדשה בתחתית הדף הנלמד להצלחתו ולהצלחת בני ביתו או להבדיל לע"נ יקריו.

לשותפות חייגו:

053-3129507 | 052-7652482

יום שלישי א אייר תשפ"א

יומא דף ב

משנה

הפרשת כהן גדול מביתו ז' ימים קודם יום הכפורים

שבעת ימים קודם יום הכפורים, מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין,

מתקינים כהן אחר תחתיו

ומתקינין לו כהן אחר תחתיו - מכינים כהן אחר שיהיה מוכן להיות כהן גדול במקומו, שמו יאָרע בו פסול - שמו יהיה טמא ולא יוכל להיכנס למקדש.

מחלוקת אם מתקינים לו אשה אחרת

רבי יהודה אומר: אף אשה אחרת מתקינין לו, שמו תמות אשתו, והכהן גדול העובד ביום הכפורים צריך שיהיה לו אשה, שנאמר וְכִפֵּר בְעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ, 'ביתו' זו אשתו.

אמרו לו: אם כן - אם אתה חושש שמו תמות אשתו, אין לדבר סוף, שאפשר גם לחשוש שמו תמות גם זו.

גמרא

הפרשת כהן השורף את הפרה ז' ימים קודם שריפת הפרה

תנן הַתָּם - שנינו שם, (במשנה במסכת פרה), שבעת ימים קודם שריפת הפרה [פרה אדומה], היו מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הביצה צפונה מזרחה - בלשכה שנמצאת בפינה המזרחית צפונית של העזרה שבבית המקדש, ולשכת 'בית האבן' היתה נקראת.

			צפון	לשכת בית האבן
			עזרת כהנים (בעזרה זו נמצאים המזבח החיצון והכיור)	מזרח
קודש קדשים	היכל	אולם		

ולמה נקרא שמה לשכת בית האבן, שכל מעשיה [של פרה אדומה] בכלי גללים - כלים

העשויים מגללי בהמה, **בְּכָלֵי אֲבָנִים**, ובְּכָלֵי אֲדָמָה - כלים העשויים מאדמה (ואין צורפים אותם בכבשן, בשונה מכלי חרס). שכלים אלו אינם מקבלים טומאה.

הטעם שכל מעשי הפרה הם בכלים שאינם מקבלים טומאה

מאי טעמא - מה הטעם שמעשי הפרה דוקא בכלים שלא מקבלים כלל טומאה.

כִּיּוֹן דְּטָבוּל יוֹם [מי שטבל ביום זה מטומאתו ועדיין לא העריב שמשו (לא שקעה השמש ועדיין לא הגיע הלילה)] **כְּשֶׁר בְּפָרָה**,

דַּתְנָן, **מִטְמְאִין הָיוּ אֶת הַכֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה, וּמִטְבִּילִין אוֹתוֹ**, כדי שיעשה את עבודות הפרה באותו יום שהוא טבל בעודו 'טבול יום', **לְהוֹצִיא מִלְבָּן שֶׁל צְדוּקִין שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּמַעוֹרְבֵי הַשֶּׁמֶשׁ הֵיטָה נַעֲשִׂית** - שהם אומרים שמעשי הפרה אינם כשרים ב'טבול יום' אלא רק במי שהעריבה שמשו [שכבר שקעה השמש והגיע לילה] לאחר יום טבילתו,

וכיון שיש קולא זו בפרה שהיא כשרה בטבול יום, **תְּקִינּוּ לָהּ רַבָּנָן כְּלֵי גְלָלִים כְּלֵי אֲבָנִים וְכָלֵי אֲדָמָה דְּלֹא לִיקְבְּלוּ טוּמְאָה, כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִיזְלוּלוּ בָּהּ** - כדי שלא יזלולו בה לומר הואיל וטבול יום כשר בפרה אין צריך להיות זריזין בה בשמירת טהרה, לכך עשו בה מעלות הרבה לטהרה, וזו אחת מהן.

הטעם שלשכת הכהן השורף את הפרה היא בצפון מזרח

מבררת הגמרא: **מאי שְׁנָא צְפוּנָה מְזֻרְחָה** - מה שונה צפון מזרח שמפרישים את הכהן דוקא ללשכה שנמצאת שם.

מבארת הגמרא: **כִּיּוֹן דְּחֻטָּאת הִיא** - כיון שמי הפרה אדומה נקראים 'מי חטאת'

וְחֻטָּאת טְעוּנָה צְפוּנָה - וחטאות הקריבות במזבח נשחטות בצפון העזרה, (ולא שהפרה אדומה טעונה צפון, שהרי היא נשחטת בהר הזיתים),

וּכְתִיב בָּהּ - בפרה, בהזאת דמה **'אֶל נֶכַח פְּנֵי אֱהֹל מוֹעֵד'** - כנגד בית המקדש [וכך היה עושה הכהן, עומד בהר הזיתים ומזה כנגד בית קדש הקדשים, ועומד רואה פתחו של היכל שהוא בכותל המזרחי של בית המקדש], **תְּקִינּוּ לָהּ רַבָּנָן לְשִׁכָּה צְפוּנָה מְזֻרְחָה, כִּי הֵיכִי דְּלֶהָיוּ לָהּ הַיְפִיזָא** - כדי שיהיה לכהן היכר שהוא נמצא בלשכה זו לצורך עבודת הפרה הקרויה חטאת וטעונה מזרח, וישים לב להיות זריז במעשיה וסדר עבודותיה.

היכן היא ה'בירה' ששם לשכת הכהן השורף את הפרה

שנינו במשנה שמפרישים את הכהן ללשכה שעל פני הבירה. מבררת הגמרא: **מאי בִּירָה**.

אָמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְקוֹם הָיָה בְּהַר הַבַּיִת, וּבִירָה שְׁמוֹ.

וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר: כָּל הַמְקַדְּשׁ כּוּלוֹ קְרוּי בִּירָה, שְׁנֵאמַר 'הַבִּירָה אֲשֶׁר הִכְנִינוּתִי'.

מקור שצריך להפריש את הכהן השורף את הפרה, ואת הכהן גדול העוכר ביום הכפורים

מבררת הגמרא: **מָנָא הֵינִי מִיָּלִי** - מנין אלו הדברים שצריך פרישה לכהן גדול ליום הכפורים, ולכהן השורף את הפרה.

אמר רב מניומי בר הלל קה אמר רבי מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן: אמר קרא - בשבעת ימי המלואים ציוה ה' את אהרן ובניו לפרוש מביתם שבעה ימים, [כמו שכתוב (ויקרא ח) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה], וביום השמיני עבדו, וכך כתוב: 'כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת [לדורות לפרוש שבעה ימים לפני עבודת יום אחד] לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם', ודורשים: 'לַעֲשׂוֹת', אלו מעשי פרה, שצריך הכהן השורפה לפרוש שבעה ימים לפני עבודתו. 'לְכַפֵּר', אלו מעשי יום הכפורים, שצריך הכהן גדול לפרוש שבעה ימים לפני עבודתו.

שאלה על הלימוד 'לעשות', אלו מעשי פרשה: מדוע אין אומרים שכל הפסוק נאמר רק על יום כפור

שואלת הגמרא: בְּשִׁלְמָא כּוּלִיָּה קָרָא בְּפָרָה לֹא מְתוּקָם - בשלום, כלומר נוח ומבואר שלא מעמידים את כל הפסוק רק לגבי הכהן השורף את הפרה, שהרי 'לְכַפֵּר' כְּתִיב, וּפְרָה לְאוּ בַת כְּפָרָה הִיא, שאפר הפרה בא לטהר ולא לכפר, אֶלֶּא אִימָא כּוּלִיָּה קָרָא בְּיוֹם הַכְּפוּרִים כְּתִיב - אמנם קשה מדוע אין אומרים שכל הפסוק מדבר רק על הכהן העובד ביום הכפורים.

תשובה: לומדים שצריך פרישה בפרה אדומה מגזירה שוה מהמילואים

עונה הגמרא: אָמְרִי, יְלִיף - לומדים דבר זה בגזירה שווה: 'צִוָּה', 'צִוָּה', 'כְּתִיב הֵכָא - כתוב כאן במילואים: 'כאשר עשה ביום הזה צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת לכפר עליכם'. וְכְתִיב הֵתָם - וכתוב שם בפרה אדומה: 'זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאֹמְרֵי, מָה לְהֵלֵךְ מדובר על פְּרָה אדומה, אֶף כָּאֵן במילואים הפסוק מלמד על פְּרָה. וְמָה כָּאֵן במילואים יש דין פְּרִיָּשָׁה אֶף לְהֵלֵךְ בפרה אדומה יש דין פְּרִיָּשָׁה. [עמוד ב]

שאלה א': מדוע אין אומרים שהגזירה שווה מלמדת על יום כיפור

שואלת הגמרא: וְאִימָא - ונאמר שהפסוק בא ללמד גזירה שווה 'צִוָּה' [צִוָּה] דְּיוֹם הַכְּפוּרִים, דְּכְתִיב וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה'.

תשובה: ביום הכפורים נאמר לשון 'ציוה' לאחר העשייה, בשונה במילואים שנאמר לפני העשייה

עונה הגמרא: דְּנִין צִוָּה דְּלִפְנֵי עֲשִׂיָּה, שבפרה אדומה נאמר לשון 'צוה' לפני שהפסוק מדבר על העשייה דהיינו על שריפת הפרה, מ'צִוָּה' דְּלִפְנֵי עֲשִׂיָּה - ממה שנאמר לשון 'צוה' במילואים לפני שהפסוק מדבר על העשייה דהיינו על המילואים, וְאִין דְּנִין צִוָּה דְּלֵאחֲרַ עֲשִׂיָּה, שביום הכפורים נאמר 'ויעש כאשר ציוה ה', דהיינו שהלשון 'ציוה' נאמר לאחר העשייה], מ'צִוָּה' דְּלִפְנֵי עֲשִׂיָּה.

שאלה ב': מדוע אין אומרים שהגזירה שווה מלמדת על קרבנות

שואלת הגמרא: וְאִימָא צִוָּה דְּקִרְבָּנוֹת - ונאמר שהפסוק מלמד שכל כהן העובד במקדש בקרבנות הציבור יצטרך פרישה, שגם בקרבנות כתוב 'צוותו', דְּכְתִיב בְּיוֹם צִוָּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'.

תשובה: בקרבנות כתוב 'צותו' ולא צוה'

עונה הגמרא: דְּנִין צִוָּה מ'צִוָּה', וְאִין דְּנִין צִוָּתוֹ מ'צִוָּה', ובקרבנות כתוב 'צותו' ולא 'צוה'.

שואלת הגמרא: ומאי נפקא מינה, וְהִתְנָא דְּכִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: 'וְשָׁב הַכֹּהֵן', וְכָא הַכֹּהֵן, זו היא

שיבה, זו היא ביאה, ולומדים גזירה שוה מפסוק אחד שכתוב בו 'שיבה' לפסוק אחר שכתוב בו 'ביאה', וכן כאן אפשר ללמוד גזירה שוה בפסוק שכתוב בו צוה לפסוק שכתוב בו צוותו. עונה הגמרא: **הני מילי היכא דליכא דדמי ליה** - אלו הדברים שלומדים גזירה שוה 'שיבה' ו'ביאה' וכיוצא בזה, היינו רק שאין פסוק שדומה לו ממש, **אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ולפינן** - אבל במקום שיש תיבה שדומה לה, לומדים מהפסוק שיש בו תיבה דומה.

שאלה א' על הלימוד 'לכפר': מדוע אין אומרים שמה שנאמר 'לכפר' מלמד שהכהן המקריב שאר קרבנות צריך פרישה

שנינו לעיל שלומדים ממה שכתוב **'לכפר', אלו מעשה יום הכפורים**.

שואלת הגמרא: **ואימא** - ונאמר שהפסוק בא לרבות כפרה דקרבנות, כגון קרבנות יחיד דכתיב בהן בכמה מקומות 'וכפר עליו הכהן'.

עונה הגמרא: **מי דענין הי כהן מתרמי דבעי ליה פרישה** - וכי אנו יודעים איזה כהן יהיה שנצריכו לפרוש, שהרי היו עושים פייס בכל יום, ואיננו יודעים איזה כהן יעבוד.

הגמרא דוחה את התירוץ: **אמרי, אלמה לא ניבעי ליה פרישה לכוליה משמרת בית אב** - למה אינך יכול לומר בהן פרישה, והרי אפשר להצריך פרישה לכל המשמרת של בית אב, [שבכל שבוע היה משמרת אחרת, שהתחלקו ל'בתי אב' כל אחד ליום אחר בשבוע], ונצריך כל אחד לפרוש שבע ימים קודם היום הקבוע לו.

תשובה: שאר קרבנות אין קבוע להם זמן בשונה מקרבנות המילואים

עונה הגמרא: **דנין דבר שקבוע לו זמן** [יום כיפור], **מדבר שקבוע לו זמן** [המילואים, שהיה בא' ניסן, בשמיני למילואים], **לאפוקי קרבנות דכל יומא איתנהו** - להוציא שאר הקרבנות שישנם בכל יום.

שאלה ב: מדוע אין אומרים שהפסוק מדבר על הכהן המקריב קרבנות הרגלים

שואלת הגמרא: **ואימא רגלים** - ונאמר שהפסוק בא ללמד על קרבנות הרגלים שקבוע להם זמן והכהן המקריבם יצטרך פרישה.

תשובה: קרבנות הרגלים נוהגים כמה פעמים בשנה בשונה מקרבנות המילואים

עונה הגמרא: **דנין יום הכיפורים שהוא דבר שנוהג פעם אחת בשנה, מדבר הנוהג פעם אחת בשנה** [שהרי המילואים היו רק בא' ניסן], **לאפוקי רגלים דלאו פעם אחת בשנה נינהו** - להוציא רגלים שאינם רק פעם אחת בשנה.

שאלה ג: מדוע אין אומרים שהפסוק מדבר על הכהן המקריב קרבנות 'רגל אחד'

שואלת הגמרא: **ואימא רגל אחד** - ונאמר שהפסוק מדבר על הכהן המקריב קרבנות אחד הרגלים, **וכי תימא לא דענין הי מינייהו** - ואם תאמר שלא נדע על איזה חג מדובר, נאמר שהפסוק מדבר על קרבנות פסח וסוכות שיש בכל אחד מהם טעם לבאר שהפסוק מדבר עליו, **אי חג המצות הואיל ופתח בו הכתוב תחלה** - יש לומר שהכונה על חג המצות, הואיל

והתורה כותבת אותו ראשון בכל מקום, אי חג הסוכות הואיל ומרוקבה מצנתו - ויש טעם לומר שהכונה על חג הסוכות הואיל ויש בו הרבה מצוות בסוכה ולולב וערבה וניסוך המים. [וכיון שאין עדיפות על זה מזה נרבה את שניהם].

תשובה: פסח או סוכות הם שבועה ימים בשונה מהמילואים

עונה הגמרא: אלא דנין פרישת שבועה ליום אחד [ליום הכיפורים], מפרישת שבועה ליום אחד [מפרישת המילואים שהיו שבע ימים פרישה בשביל יום שמיני לבדו], ואין דנין פרישת שבועה לשבועה [פרישת שבועה ימים לשבעת ימי הפסח או סוכות], מפרישת שבועה ליום אחד.

שאלה ד: מדוע אין אומרים שהפסוק מדבר על הכהן המקריב קרבנות שמיני עצרת

שואלת הגמרא: ואימא שמיני - ונאמר שהפסוק מלמד על 'שמיני עצרת', דפרישת שבועה ליום אחד הוא.

תשובה א: שמיני עצרת יש קדושה לפניו בשונה ממילואים

עונה הגמרא: דנין [פרישה ליום כיפור שהוא] דבר שאין קדושה לפניו, מדבר שאין קדושה לפניו [דהיינו ראש חודש ניסן שבו הוקם המשכן שהצריכו בו פרישה והוא יום שאין קדושה לפניו], ואין דנין [שמיני עצרת שהוא] דבר שיש קדושה לפניו מדבר שאין קדושה לפניו.

שואלת הגמרא: ולא קל וחומר הוא, השתא [כעת נתבונן, אם] דבר שאין קדושה לפניו בעי פרישה, דבר שיש קדושה לפניו לא כל שכן.

אמר רב משרשיא: לא - לא לומדים זאת מקל וחומר, כיון ש'כאשר עשה ביום הזה' כתיב, ולומדים שהפסוק מדבר על יום פנה, כלומר: לא הצריך הכתוב פרישה אלא ליום 'כזה' הדומה לו, ולא ליום שאין דומה לו (שיש קדושה לפניו).

תשובה ב: לא מסתבר שקרבנות סוכות שהוא עיקר הרגל לא צריך פרישה, ושמיני עצרת צריך פרישה

רב אשי אמר: מי איכא מידי דעיקר רגל לא בעי פרישה טפל דידיה בעי פרישה - וכי יש דבר שעיקר הרגל לא צריך פרישה והטפל שלו צריך פרישה, ואפילו למאן דאמר שמיני רגל בפני עצמו הוא, הני מילי לענין (א ד) אלו הדברים שהוא נקרא רגל לעצמו נאמר רק לגבי הדברים הרמוזים בראשי תיבות פז"ר קש"ב,

[פייס לעצמו שאין פייס בפריש שמקריבים בחג הסוכות, אבל בפר של שמיני עצרת עושים פייס.

זמן - אומרים שהיינו בשמיני עצרת.

רגל לעצמו שאין שם חג הסוכות עליו, שבתפילה ובברכת המזון מזכירים 'שמיני עצרת' ולא 'חג הסוכות'.

קרבן - אין קרבנות שמיני עצרת ככל ימי הסוכות, שבהן מביאים פרים מרובים, ואילים שנים, וארבעה עשר כבשים, ובשמיני עצרת מביאים רק פר אחד, איל אחד, ושבעה כבשים.

שיר - השיר שהלויים אומרים בשמיני עצרת אינו כמו השיר של חג הסוכות.

ב'רכה - שהיו מברכין ביום השמיני ברכה למלך].

אָבֵל לְעֵנִין תְּשֻׁלֹּמִין, שמיני עצרת תְּשֻׁלֹּמִין דְּרָאשׁוֹן הוּא, דְּהָא תַּנּוּן מִי שְׁלֵא תָג - שלא הביא קרבן חגיגה (קרבן שלמים שצריך להביאו בסוכות [וכן בפסח ובשבועות]) בְּיוֹם טוֹב הָרָאשׁוֹן שֶׁל תָּג, חוּגְג וְהוּלֵךְ כָּל הַרְגֵל פּוּלוּ וַיּוֹם טוֹב הָאֶחָדוֹן שֶׁל תָּג - יכול להשלים ולהביא את הקרבן בימי חול המועד ובשמיני עצרת, הרי מוכח שהוא טפל לסוכות, ולא מסתבר שעיקר הרגל לא צריך פרישה ורק שמיני עצרת צריך פרישה.

יום רביעי ב אייר תשפ"א

יומא דף ג

פז"ר קש"ב אכל לענין תשלומין תשלומין דראשון הוא דהא תנן מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג והולך כל הרגל פולו ויום טוב האחרון של חג [התבאר בדף הקודם].

שאלה ה: מדוע אין אומרים שמה שנאמר 'לכפר' מלמד שהכהן המקריב קרבנות 'עצרת' צריך פרישה

שואלת הגמרא: וְאֵימָא - ונאמר שמה שנאמר בפסוק 'לכפר' הוא בא לרבות שהכהן המקריב קרבנות של עֲצֵרֶת - חג השבועות, צריך פרישה דְפָרִישֶׁת שְׁבַעָה לְיוֹם אֶחָד הוּא.

תשובה: קרבנות עצרת הם שני אילים בשונה מקרבנות המילואים

אָמַר רַבִּי אָבָא: דְּנִין פֶּר אֶחָד וְאֵיל אֶחָד - עבודת קרבנות מוסף יום הכפורים שהוא פר אחד ואיל אחד, מִפֶּר אֶחָד וְאֵיל אֶחָד - מעבודת שמיני למלואים שהוא פר אחד ואיל אחד, לְאֶפּוּקֵי עֲצֵרֶת דְּשְׁנֵי אֵילִים נִינְהוּ - להוציא קרבנות עצרת שהם שני אילים.

הגמרא מקשה על התירוץ: הַנִּיחָא - תירוץ זה נוח ומבואר לְמַאן דְּאָמַר יוֹם הַכְּפוּרִים אֵיל אֶחָד הוּא - לפי הסובר שמה שמוזכר בתורה ב' פעמים שמביאים איל ביום הכפורים, הוא איל אחד, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר שְׁנֵי אֵילִים נִינְהוּ - אבל לפי מי שאומר שהם שני אילים, מֵאֵי אֵיכָּא לְמִימַר - מה יש לומר, מדוע לומדים קרבנות יום כיפור ממילואים ולא לומדים קרבנות עצרת ממילואים.

דְּתַנְיָא, רַבִּי אוֹמַר: אֵיל אֶחָד הוּא הָאָמוּר כָּאן [בחומש ויקרא, ששם מוזכרים בפרשת אחרי מות קרבנות הציבור של יום כיפור, וכתוב 'ומאת עדת בני ישראל יקח וכו' ואיל אחד לעולה], הוּא הָאָמוּר בְּחוּמֵשׁ הַפְּקוּדִים [הוא אותו קרבן המוזכר בחומש במדבר (שמוזכר בתחילתו שפקדו ומנו את בני ישראל), ששם מוזכרים קרבנות המוספים בפרשת פנחס].

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: שְׁנֵי אֵילִים הֵם, אֶחָד הָאָמוּר כָּאן [בפרשת אחרי מות, שהוא לחובת היום ואינו מוסף], וְאֶחָד הָאָמוּר בְּחוּמֵשׁ הַפְּקוּדִים [בחומש במדבר, בפרשת פנחס, שהוא לקרבנות מוסף].

עונה הגמרא: אֶפִּילוּ תִּימָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, הֵתֵם [שם, ביום הכפורים], חַד - קרבן אחד הוא לְחֻבַּת הַיּוֹם, וְחַד - וקרבן אחד הוא לְמוֹסְפֵיין, ולכן לומדים יום הכפורים ממילואים (שבמילואים היה איל אחד לחובת היום), לְאֶפּוּקֵי עֲצֵרֶת דְּתוֹרָתָהּ חֻבַּת הַיּוֹם נִינְהוּ - להוציא קרבנות עצרת שהם שני אילים לחובת היום ולא למוסף.

שאלה ו: מדוע אין אומרים שהפסוק מדבר על קרבנות ראש השנה

שואלת הגמרא: וְאֵימָא - ונאמר שהפסוק מדבר על ראש השנה, דְפָרִישֶׁת שְׁבַעָה לְיוֹם אֶחָד הוּא.

תשובה א': קרבנות ראש השנה [ועצרת] הם קרבנות ציבור בשונה מקרבנות המילואים

אָמַר רַבִּי אָבָהוּ: דְּנִין פֶּר וְאֵיל שְׁלוֹ - של הכהן גדול, שפר ואיל של יום הכיפורים הם של

הכהן (כמו שכתוב 'בזאת יבא אהרן אל הקודש בפר בן בקר). מפר ואיל של המילואים שהם גם קרבנות שלו - של הכהן גדול, [שהם היו קרבנות של אהרן הכהן כמו שכתוב 'קח לך עגל'], לאפוקי עצרת וראש השנה וציבור ניהו - להוציא קרבנות שבועות וראש השנה שהם קרבנות של הציבור.

[שאלה על התשובה: הרי יש דעה שהפר והאיל של המילואים הם משל ציבור, ש'קח לך' היינו משל ציבור]

שואלת הגמרא: הניחא - תירוץ זה נוח ומבואר למאן דאמר שמה שהפסוק אומר במילואים 'קח לך', היינו משלף. [עמוד ב] 'עשה לך', היינו משלף. אלא למאן דאמר משל צבור, מאי איכא למימר, הרי גם של מילואים הוא משל ציבור.

דתניא, 'קח לך' משלף. ו'עשה לך', משלף. ו'יקחו אליך', משל צבור. דברי רבי יאשיה.

רבי יונתן אומר: בין 'קח לך', בין 'יקחו אליך', משל צבור. ומה תלמוד לומר 'קח לך', כביכול, משלף אני רוצה יותר משלףם. [כביכול, היינו 'כאילו אפשר לומר כך', שבאמת אי אפשר לומר כן, שהרי הקב"ה אוהב את ישראל ורוצה בקרבנותיהם].

אבא חנן אמר משום רבי אלעזר: כתוב אחד אומר ו'עשית לך ארון עץ', ששמע שהוא של יחיד, וכתוב אחד אומר 'ועשו ארון עצי שטים', ששמע שהוא משל רבים, הא כיצד, כאן [מה שכתוב 'ועשו'] הוא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, שאזי העבודה נקראת על שמם, כאן בזמן שאין עושין רצונו של מקום,

[תשובה: הפר והאיל שבמילואים לכולי עלמא הם של יחיד, שמה שנאמר שם 'קח לך' היינו משלף]

עונה הגמרא: עד כאן לא פליגי אלא בקיחות דעלמא - במה שכתוב בעלמא (בשאר מקומות) 'קח לך' ועשיות דעלמא - ובמה שכתוב בעלמא (עשה לך), קיחות דעלמא כגון 'קח לך סמים'. עשיות דעלמא, כגון 'עשה לך שתי חצוצרות כסף'. אבל הנה - אבל אלו ביום הכפורים ובמילואים פרושי קא מפרש דמשלף הוא, כדלהלן:

במילואים, מכדי כתיב - הנה כתוב ו'אל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת', ועוד כתוב שם: ו'יאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת', וקשה למה לי - למה הפסוק אומר בתחילה ב' פעמים לקחת, והפסוק משנה בלשונו ואומר פעם אחת 'קחו' לשון רבים, ופעם אחת 'קח לך' לשון יחיד, והביאור בזה הוא שאכן יש כאן שתי קיחות, קיחה שמביאים משל ציבור, וקיחה שהכהן עצמו צריך להביא קרבן שלו, שמע מינה שמה שנאמר במילואים 'קח לך', משלף הוא.

ביום הכפורים מכדי כתיב 'בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת' וגו', וימאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת', ועוד כתוב שם: ו'הקריב את פר החטאת אשר לו', וקשה: למה לי - למה הפסוק מזכיר שוב את הפר אשר לו, והביאור בזה הוא שהפסוק בא ללמדנו שהכהן מביא פר זה משלו ולא של ציבור, שמע מינה האי 'לו' משלף הוא.

תשובה ב': קרבנות ראש השנה [ועצרת] הם עולה בשונה מקרבנות המילואים

רב אשי אמר: דנין פר לחטאת ואיל לעולה [שביום הכפורים יש פר לחטאת ואיל לעולה]

בקרבת יחיד של הכהן גדול] מפר לְחֻטָּאת וְאֵיל לְעוֹלָה [שבשמיני למילואים היה עגל לחטאת ואיל לעולה], לְאֶפֶסְקֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעֶצְרַת דְּתַרְוִיחָהּ עוֹלוֹת נִינְהוּ.

תשובה ג': קרבנות ראש השנה [וכן שאר הקרבנות, חוץ מיום כיפור] אינם דוקא בכהן גדול בשונה מקרבנות המילואים

רְבִינָא אָמַר: דִּינֵין עֲבוּדָה בְּכֹהֵן גָּדוֹל [יום הכפורים שכל עבודותיו עושה הכהן גדול] מְעַבְּדָה בְּכֹהֵן גָּדוֹל [מהמילואים שהיתה עבודת אהרן הכהן שהיה כהן גדול], לְאֶפֶסְקֵי כוּלְהוּ קוּשְׁיִיתִין דְּלָאוּ עֲבוּדָה בְּכֹהֵן גָּדוֹל נִינְהוּ - להוציא את כל הקרבנות שהוזכרו בקושיות לעיל שאינם עבודה דוקא בכהן גדול.

נוסח אחר כתשובה ג': קרבנות ראש השנה [וכן שאר הקרבנות, חוץ מיום כיפור] אינם 'עבודה תחילה' בשונה מקרבנות המילואים

וְאִיפָּא דְאָמְרֵי אָמַר רְבִינָא: דִּינֵין עֲבוּדָה תְּחִלָּה מְעַבְּדָה תְּחִלָּה, לְאֶפֶסְקֵי הֵינִי דְלָאוּ תְּחִלָּה נִינְהוּ - להוציא אלו שאינם 'עבודה תחילה', והגמרא מבארת: מֵאֵי תְּחִלָּה, אֵילִימָא תְּחִלָּה בְּכֹהֵן גָּדוֹל - אם תאמר שהכונה שיום הכפורים היא עבודה ראשונה שהוטלה בכהן גדול בקרבנות צבור ביום הכפורים הראשון, הרי הֵינֵינוּ קְמִייתָא - זהו כעין הנוסח הראשון של רבינא,

אֶלָּא צְרִיךְ לוֹמַר שְׂכוֹנַת נוֹסַח זֶה לוֹמַר: דִּינֵין יוֹם הַכְּפוּרִים שְׂהוּא עֲבוּדָה תְּחִלָּה בְּמָקוֹם [שביום הכיפורים הראשון היתה העבודה הראשונה בקודש הקדשים שקודם לכן לא נכנס אדם שם לעבודה], מְעַבְּדָה תְּחִלָּה בְּמָקוֹם [מיום שמיני למילואים שהיתה תחלה במזבח החיצון, (ואף שמשנה רבינו שימש כל שבעת ימי המילואים, אין זו קרויה עבודה אצל עבודת כהנים, שהכהן עובד בגדי כהונה ומשה עבד בחלוק לבן, שלא הוכשר אלא לשעה)], ולא לומדים שאר קרבנות שאינם 'עבודה תחילה'.

דעה החולקת וסוברת שהפסוק מלמד רק על יום הכפורים שצריך פרישה

כִּי אֶתָּא רַב דִּימֵי אָמַר - כאשר בא רב דימי מארץ ישראל לבבל אמר: רְבִי יוֹחָנָן מְתַנֵּי חֲדָא - רבי יוחנן דורש מהפסוק 'כאשר עשה' רק פרישה אחת, [רְבִי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי] מְתַנֵּי תְּרֵי - רבי יהושע בן לוי דורש מהפסוק 'כאשר עשה' שתי פרישות.

והגמרא מבארת: רְבִי יוֹחָנָן מְתַנֵּי חֲדָא, 'לְעִשׂוֹת לְכַפֵּר', אֶלּוּ מַעֲשֵׂה יוֹם הַכְּפוּרִים.

[וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי] מְתַנֵּי תְּרֵי, 'לְעִשׂוֹת', אֶלּוּ מַעֲשֵׂה פְּרָה. 'לְכַפֵּר' אֶלּוּ מַעֲשֵׂה יוֹם הַכְּפוּרִים.

שואלת הגמרא: רְבִי יוֹחָנָן מְתַנֵּי חֲדָא - וכי רבי יוחנן לומד מהפסוק רק פרישה אחת, וְהָא אֲנֵן תְּנֵן שְׁבַעַת יָמִים קוֹדֵם יוֹם הַכְּפוּרִים, וְשְׁבַעַת יָמִים קוֹדֵם שְׁרִיפַת הַפְּרָה.

עונה הגמרא: פרישת הכהן השורף את הפרה לא נלמדת מהפסוק אלא היא מְעַלָּה בְּעֵלְמָא, שמפני הקולא שהקילו בה לטמא את הכהן השורפה כדי שיהיה טבול יום, עשו בה מעלות רבות.

שואלת הגמרא: וְהָא אָמַר רְבִי מְנִימֵי בַר חֶלְקִיָּה אָמַר רְבִי מַחְסִיָּא בַר אִידִי אָמַר רְבִי יוֹחָנָן:

'כְּאֶשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם, לַעֲשׂוֹת, אֱלוֹ מַעֲשֵׂה פָּרָה. לְכַפֵּר, אֱלוֹ מַעֲשֵׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים, הָרִי שְׂרָבִי יוֹחֲנָן לּוֹמֵד גַּם אֶת פְּרִישֵׁת הַכֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה מֵהַפְּסוּק. עוֹנָה הַגְּמָרָא: הָהוּא דְרַבִּיָּה - מֵאֵמֵר זֶה אֵינּוּ דַעַת רַבִּי יוֹחֲנָן עֲצֻמוֹ אֲלֵא רַבִּי יוֹחֲנָן בְּשֵׁם רַבּוֹ, דְּכִי אֶתְא רַבִּין אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן מִשּׁוֹם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: לַעֲשׂוֹת, אֱלוֹ מַעֲשֵׂה פָּרָה. לְכַפֵּר, אֱלוֹ מַעֲשֵׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים.

ריש לקיש שואל על רבי יוחנן: כיון שלומדים פרישת יום הכפורים ממלואים, מדוע אין הפרישה מעכבת

אָמַר לִיָּה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחֲנָן: מַהִיכָא קָא זְלַפְתָּ לָּהּ - מַהִיכָן אַתָּה לּוֹמֵד פְּרִישָׁה זֹו שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים, מִמְּלֹאִים, אִי מָה מְלֹאִים כָּל הַכְּתוּב בְּהֵן מְעַכֵּב בְּהֵן [כַּמְבוּאָר לַהֲלֵן ה.], אָף הָקָא נְמִי כָּל הַכְּתוּב בְּהֵן מְעַכֵּב בְּהֵן,

וְכִי תִימָא הָכִי נְמִי - וְאֵם תֵּאֵמֵר שְׁגַם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אַכְּן הַפְּרִישָׁה מֵעַכְבַּת, וְהִתְנַן, וּמִתְקִינִין לֹו כְּהֵן אַחֵר, וְלֹא קְתַנִּי מְפָרִישִׁין כְּהֵן אַחֵר, וּמִכְךָ שְׁאִין צְרִיךְ לַהֲפָרִישׁ אֶת הַכֹּהֵן הָאֲחֵר הָרִי אִם יִפְסַל הַכֹּהֵן גְּדוּל יִשְׁמַשׁ הַשְּׁנִי בְּלֹא פְרִישָׁה, וּמוֹכַח שֶׁהַפְּרִישָׁה אֵינָה מֵעַכְבַּת,

וְכִי תִימָא מֵאִי מִתְקִינִין מְפָרִישִׁין - וְאֵם תֵּאֵמֵר שְׁמָה שֶׁהַמְּשַׁנָּה אוֹמֵרֵת 'מִתְקִינִין' הַכּוֹנָה מְפָרִישִׁין, וְהָרִי אִי אִפְשֵׁר לִמַר כֵּךְ, שְׁאֵם כֵּן: לִיתְנִי אוֹ אִידִי וְאִידִי מִתְקִינִין, אוֹ אִידִי וְאִידִי מְפָרִישִׁין.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחֲנָן: אֲלֵא מַר מַהִיכָא זְלִיף לָּהּ - אֲלֵא כְבוֹדוֹ מַהִיכָן לּוֹמֵד אֶת דִּין הַפְּרִישָׁה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים.

דעת ריש לקיש שלומדים דין פרישה מסיני

אָמַר לִיָּה רִישׁ לְקִישׁ: מְסִינִי, שְׁמַצִּינוּ שְׁפִירֵשׁ מִשֶּׁה קוֹדֵם כְּנִיסַתוֹ לְמַחְנֵה שְׁכִינָה, דְּכְתִיב 'וַיִּשְׁכּוּן כְּבוֹד ה' עַל הַר סִינַי וַיְכַסְּהוּ הָעָנָן [לְמִשָּׁה] שְׁשֵׁת יָמִים, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִכְּדֵי כְּתִיב 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, מֵאִי 'וַיְכַסְּהוּ הָעָנָן שְׁשֵׁת יָמִים', זֶה בְּנֵה אָב שְׁכָל הַנִּכְנָס בְּמַחְנֵה שְׁכִינָה טְעוֹן פְּרִישַׁת שְׁשָׁה,

שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: וְהָא אֲנִן שְׁבַעָה תְּנֵן - וְהָרִי בְּמִשְׁנֵה שְׁנִינוּ שְׁמִפְרִישִׁים אֶת הַכֹּהֵן שְׁבַעָה יָמִים וְלֹא רַק שְׁשָׁה כִּי שְׁהִיָּה בְּהַר סִינַי.

עוֹנָה הַגְּמָרָא: מִתְּנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָא הִיא דְּחִישׁ (ד' ט) לְטוֹמְאָת בֵּיתוֹ - שְׁמָא אִם יִזְקַק לְאִשְׁתּוֹ וְתִרְאָה דָם בְּשַׁעַת בִּיאָה, וְנִמְצָא טִמָּא שְׁבַעַת יָמִים כְּמִשְׁפַּט בּוֹעַל נְדָה, וְלֹא יוֹכַל לְעַבּוֹד בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְלִכְּן מִשְׁנַתִּינוּ מִצְרִיכָה לְפָרוּשׁ שְׁבַעָה יָמִים.

יום חמישי ג אייר תשפ"א

יומא דף ד

לְטוּמַאת פִּיתוּ [התבאר בדף הקודם].

שאלה על ריש לקיש שלומדים פרישה מסיני: למה צריך להזות על הכהן בפרישתו ליום הכפורים או לפרה, והרי בסיני לא היה הזאה

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ: בְּשִׁלְמָא לְדִידֵי דִילִפְנָא מִמְלוּאִים - בשלום, כלומר נוח ומבואר לשיטתי שלומדים דין פרישה ביום הכפורים מהפרישה שהיה במלואים,

הֵינְנוּ דְתַנְיָא - זהו ששנינו: זֶה נוֹה [כהן גדול שעובד ביום הכפורים, והכהן השורף את הפרה] מְזִין עָלָיו כּל שְׂבָעָה [ימי ההפרשה] מִכּל חֲטָאוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם [מכל פרה ופרה אדומה שהיו מימות משה היו נותנים קצת מהאפר למשמרת בהר הבית], ודבר זה מבואר דְהוּאֵי נְמֵי הַזָּאָה בְּמְלוּאִים - שהרי גם במילואים היה הזאה שמשה רבינו הזה על אהרן ובניו כמבואר בפסוקים.

אֲלֵא לְדִידֵךְ דִּילְפַתְּ מִסִּינֵי - אלא לשיטתך שאתה לומד דין פרישה ביום הכפורים מהפרישה שהיתה בסיני, הרי קשה על כך: הַזָּאָה בְּסִינֵי מִי הוּאֵי - וכי בסיני היה הזאה.

אָמַר לִיה רִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן: וְלִטְעָמֵיךְ מִי נִיחָא - וכי לשיטתך שלומדים ממלואים נוח ומישוב, והרי בְּמְלוּאִים משה רבינו הזה עליהם דָּם [מדם הקרבנות], הֲכָא - וכאן בפרישה בפרה וביום הכפורים צריך להזות על הכהן מִים - ממי פרה אדומה.

אמר לו רבי יוחנן: הָא לֹא קָשְׁיָא - דבר זה לא קשה, דְתַנִּי רַבִּי חֵיִיא: נִכְנְסוּ מִים תַּחַת דָּם - מסיני אנו לומדים שצריך להזות, וההזאה בפרישת יום כיפור ובפרישת הכהן השורף את הפרה שהיא במי פרה אדומה היא במקום ההזאה שהיתה בסיני בדם, אֲלֵא לְדִידֵךְ הַזָּאָה בְּסִינֵי מִי הוּאֵי - אלא לשיטתך שלומדים פרישה מסיני, קשה שהרי בסיני לא היה הזאה.

תשובת ריש לקיש: ההזאה בפרישת יום הכפורים ובפרה אינה מעיקר הדין אלא 'מעלה בעלמא'

אָמַר לִיה רִישׁ לְקִישׁ: אִכְּן הַהִזָּאָה בְּפִרִישַׁת יוֹם הַכְּפוּרִים וּבַפְּרָה אֵינָה מְעִיקַר הַדִּין, אֲלֵא הִיא מְעָלָה בְּעִלְמָא, שֶׁבַּפְּרָה עָשׂוּ כְּמַה מְעָלוֹת כְּמִבּוּאָר לְעִיל. וּבִיוֹם הַכְּפוּרִים עָשׂוּ מְעָלָה לְכַבּוֹד כְּנִיסַת הַכֹּהֵן לְמַחְנֵה שְׂכִינָה.

תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן. תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרִישׁ לְקִישׁ.

ברייתא כרבי יוחנן שלומדים פרישה ממלואים

תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן [שלומדים את דין הפרישה ממילואים], נאמר בפסוק: 'בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ', ולומדים ממה שנאמר 'בזאת', בְּמַה שְּׂאֲמֹר בְּעִנְיָן - במה שנאמר בענין אחר יבא אהרן אל הקדש.

מאי היא - באיזה עניין, בענין דמלוואים, ומזה אמור בענין דמלוואים, אהרן פירש שבקעה, ושימש יום אחד [שעבודת השמיני הוטלה על אהרן], ומשה מסר לו כל שבקעה, כדי לחנכו בעבודה.

ואף לדורות, כהן גדול פורש שבקעה ומשמש יום אחד, ושני תלמידי חכמים מתלמידיו של משה, לאפוקי צדוקין [שהיו משנים בעבודת הקטורת ביום הכפורים], מוסרין לו כל שבקעה הלכות סדר ההעבודה, כדי לחנכו [ללמדו] בעבודה, מכאן אמרו שבקעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין,

וכשם שמפרישין כהן גדול, כך מפרישין כהן השורף את הפרה ללשכה שעל פני הבירה צפונה מזרקה, ופרישה זו היא למעלה בעלמא כמבואר לעיל, ואחד זה ואחד זה מזין עליו כל שבקעה מכל חטאות שהיו שם.

ואם תאמר במלוואים דם, הקא מים, אמרת - אמור מעתה נכנסו מים תחת דם.

ואומר, 'כאשר עשה ביום הזה צנה ה' לעשות לכפר עליכם', 'לעשות' אלו מעשה פרה, 'לכפר' אלו מעשה יום הכפורים. הרי מבואר בברייתא שלומדים דין פרישת יום הכיפורים מהמילואים.

שאלה על הברייתא: מה שכתוב 'בזאת' נצרך ללמד שהכהן צריך להביא את קרבנותיו

שואלת הגמרא: והאי 'בזאת' מיבעי ליה לגופיה - והרי תיבה זו שנאמרה בפסוק 'בזאת' נצרכת לגופו לענין הפסוק עצמו, שצריך שיבוא כפר בן בקר לחטאת, ואיל לעולה, שהם קרבנותיו שצריך להביא ביום כיפור.

תשובה: ממה שנאמר 'בזאת' ולא נאמר 'בזה' או 'באלה' לומדים דין פרישה

עונה הגמרא: אמרי, אי לקרבן להודיה - אם הפסוק בא לקרבן לחוד, רק לומר שהכהן צריך להביא קרבנות אלו, לימא קרא - יאמר הפסוק: 'בזה' או 'באלה', שהוא לשון זכר, שהרי פר ואיל הם זכרים, מאי - ומהו מה שנאמר 'בזאת' [לשון נקבה], שמעתי מינה תרתי - אתה שומע מכך שתי דברים, גם מה שאמרו בענין הפסוק שאהרן צריך לבוא עם קרבנותיו, וגם שצריך לפרוש ביום הכפורים ש'פרישה' הוא לשון נקבה.

ביאור הברייתא: הטעם שהברייתא מביאה לימוד מפסוק נוסף

מבררת הגמרא: מאי ואומר - מדוע הברייתא מביאה לימוד נוסף מהפסוק 'כאשר עשה'.

מבארת הגמרא: וכי תימא יום הכפורים קמא הוא דבכעי פרישה - שאם תאמר שרק ביום הכפורים הראשון היו צריכים פרישה, כדאשכחן - כמו שמצאנו במלוואים, אבל ביום הכפורים דעלמא לא - אבל בשאר ימי הכפורים לא צריכים פרישה.

אי נמי - וכן אפשר גם לומר, כהן גדול קמא הוא דבכעי פרישה - כהן גדול הראשון דהיינו אהרן הכהן, רק הוא צריך פרישה, אבל כהן גדול בעלמא - אבל שאר כהנים בדורות הבאים אחריו, לא - אינם צריכים פרישה, שלא נאמר פרישה אלא אהרן,

תא שמע - לכן אומרת הברייתא בא ותשמע לימוד נוסף ממה שנאמר בפסוק 'כאשר עשה', וכו'.

ברייתא כריש לקיש שלומדים פרישה מסיני משיטת רבי יוסי הגלילי שמשה רבינו 'פרש' ששה ימים (מז' סיון עד י"ג), שהענן כיסה אותו, ורק אחר כך קיבל את התורה

תנאי כוונתיה דריש לקיש שלומדים פרישה מסיני, מדברי רבי יוסי הגלילי שאומר שמה רבינו עלה ששה ימים ונתכסה בענן ורק אחר כך קיבל את התורה.

משה עלה בענן, ונתכסה בענן, ונתקדש בענן, כדי לקבל תורה לישראל בקדושה, שנאמר וישכון כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים, ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן, זה היה מעשה אחר עשרת הדברות שהיו תחלה לארבעים יום - בתחילת ארבעים יום שנכנס למחנה שכינה להיות שם עם ה', דברי רבי יוסי הגלילי.

ו	ה	ד	ג	ב	א	
מתן תורה						
יג	יב	יא	י	ט	ח	ז
ביום השביעי (לאחר ו' ימי פרישה) קיבל את שאר התורה	6	5	4	3	2	1
						הענן כיסה את משה שעלה לקבל תורה

שיטת רבי עקיבא שהששה ימים המזכרים בפסוק הם לפני מתן תורה, שהענן כיסה את ההר ששה ימים, ולא היה פרישה למשה

רבי עקיבא אומר: וישכון כבוד ה', מראש חודש, ששה ימים אלו היו קודם מתן תורה, ובשביעי קיבלו את התורה. [עמוד ב]

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
מתן תורה						
ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
משה עלה לקבל שאר הלוחות, ולא היה לו פרישה כלל	6	5	4	3	2	1
						הענן כיסה את ההר

ולפי זה מה שנאמר ויכסהו הענן, היינו להר, ולא למשה, שלא יתכן שהענן כיסה את משה בימים אלו שהרי כל אותן ששת ימים עלה להר וירד מההר לומר להם את ציווי ה' לפני מתן תורה שיתקדשו ושלא יתקרבו להר וכו'.

ולפי זה מה שנאמר בהמשך הפסוק: **וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי**, אין הכוונה שה' קרא רק למשה, אלא **[מֹשֶׁה] וְכָל יִשְׂרָאֵל עֹמְדִין** לקבל עשרת הדברות, **וְלֹא בָּא הַכְּתוּב אֶלָּא לְחַלֵּק כְּבוֹד לְמֹשֶׁה**, ולכן הפסוק מזכיר רק את משה. ובתחילה שמעו 'אנכי' ולא יהיה לך' מפי הגבורה, ואחר כך עלה משה רבינו כדי לקבל את הלוחות, ולא היה שם פרישה כלל.

רבי נתן גם סובר כרבי יוסי הגלילי שהענן כיסה את משה מז' סיון עד י"ג, אלא שהוא סובר שהששה ימים לא היו מטעם פרישה

רבי נתן אומר: לא בא הכתוב אלא למרק אכילה ושתייה שבמעיו לשומו כמלאכי השרת - רבי נתן סבר לה כרבי יוסי הגלילי, שהפרישה היתה למשה, אך לשיטתו אין ללמוד מכאן לשאר הנכנסין למחנה שכינה צצריכים פרישה, שלא היתה פרישה זו אלא מפפני שבששה ימים הללו נתמרקה (לשון נגמר, ולשון נקיון) אכילה שבמעיו כדי שיהיה כמלאכי השרת, אבל בעלמא לא צצריכים מירוק.

רבי מתיא בן חרש גם סובר כרבי יוסי הגלילי שהענן כיסה את משה מז' סיון עד י"ג, והוא סובר שהששה ימים היו מטעם פרישה

רבי מתיא בן חרש אומר: לא בא הכתוב אלא לאיים עליו, כדי שתהא תורה ניתנת באימה ברתה ובזיעה, שנאמר 'עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה', רבי מתיא בן חרש גם סובר כרבי יוסי הגלילי שהפרישה היתה למשה, ולהבדילו מבני אדם שתחול עליו אימה, בהיותו לבדו בין וישים לבבו ליכנס למחנה שכינה באימה.

מאי - מה ביאור הלימוד מהפסוק 'וגילו ברעדה'. אמר רב אדא בר מתנה אמר רב: במקום גילה - מתן תורה של לוחות, [דכתיב (תהלים יט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'] שם תהא רעדה.

יסוד מחלוקת רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא אם הששה ימים היו לפני מתן תורה או אחר כך תלויה במחלוקת באיזה יום בחודש סיון ניתנה תורה לישראל בו' סיון או ז' סיון

מבררת הגמרא **במאי קא מיפלגי** - במה הם נחלקו, כלומר איזה ראייה מביאים **רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא** לשיטותיהם אם הששה ימים היו אחרי מתן תורה או לפני כן.

מבארת הגמרא: **בפלוגתא דהני תנאי, דתנאי: בששה בחודש ניתנה תורה לישראל.**

רבי יוסי אומר: בשבעה בו.

לפני שהגמרא מבארת כיצד מחלוקת רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא תלויה במחלוקת תנא קמא ורבי יוסי, מעירה הגמרא שעלייתו של משה רבינו להר לכולי עלמא היתה בשביעי בסיון

(הגמרא מבארת זאת, כדי שלא יקשה על המאן דאמר שהתורה ניתנה בו' סיון ממה שכתוב שי"ז תמוז הוא לאחר 40 יום שמששה עלה למרום).

מאן דאמר בששה, בששה ניתנה ובשבעה עלה לקבל הלוחות ושהה ארבעים יום, [דכתיב 'ויקרא אל משה ביום השביעי'].

מאן דאמר בשבעה, בשבעה ניתנה ובשבעה עלה, [דכתיב 'ויקרא אל משה ביום השביעי'].

הגמרא חוזרת לבאר כיצד מחלוקת רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא תלויה במחלוקת ת"ק ורבי יוסי

רבי יוסי הגלילי סבר לה כתנא קמא דאמר בששה בחודש ניתנה תורה, הלכך [על כרחך] זה [הששה ימים] ה'ה מעשה אחר עשרת הדברות, ולא יתכן שזה היה לפני מתן תורה כי מראש חודש עד ששי בסיון יש רק חמשה ימים.

ולפי זה פירוש הפסוק וישכון כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים, היינו למשה, [נמצא שמה רבינו פרש ששה ימים], ויקרא אל משה ביום השביעי לקבולי שאר תורה,

דאי סלקא דעתך - שאם יעלה על דעתך שמה שנאמר וישכון כבוד ה' היינו מראש חודש, ויכסהו הענן היינו להר. ויקרא אל משה ביום השביעי לקבולי עשרת הדברות, הרי אי אפשר לומר כך שהרי הא קבילו להו מששה - כבר קיבלו את עשרת הדברות בו' סיון, והא אסתלק ענן מששה - והענן כבר הסתלק מששה בחודש.

ורבי עקיבא סבר לה כרבי יוסי דאמר בשבעה בחדש ניתנה תורה לישראל, הלכך שביעי זה שביעי לחודש היה, וממלא שייך לבאר שהששה ימים המוזכרים בתורה הם לפני מתן תורה.

שאלה: לפי רבי יוסי הגלילי שששה ימי הפרישה היו לאחר מתן תורה, יוצא שה' 40 יום מסתיימים בכ"ג תמוז ולא כ"ז תמוז

שואלת הגמרא: בשלמא לרבי עקיבא שאומר שלא היה פרישה, היינו דמשכחת לה בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות לאחר ארבעים יום, שהרי יש: עשרין וארבעה דסיון, 24 ימים מסיון שהרי ששה ימים עברו ממנו ובשביעי עלה, ושיתסר דתמוז - 161 ימים מתמוז, מלו להו ארבעין יומין דהנה בחר - הרי הושלמו 40 יום שהיה בהר, ובשכסר בתמוז נחית ונתא ותברינהו ללוחות - ובי"ז תמוז שהוא לאחר השלמת 40 יום, ירד משה ובא ושבר את הלוחות, [כיון שלא עלה ממש בתחילת יום ז' סיון אלא באמצעו, לכן 40 יום לא הושלמו בדיוק בסיום יום ט"ז תמוז אלא באמצע יום י"ז].

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
מתן תורה						
יד	יג	יב	יא	י	ט	ח
כא	כ	יט	יח	יז	טז	טו
כח	כז	כו	כה	כד	כג	כב
ה	ד	ג	ב	א	ל	כט
יב	יא	י	ט	ח	ז	ו
		יז	טז	טו	יד	יג

אלא לרבי יוסי הגלילי דאמר ששה דפרישה - שהיו ששה ימי פרישה לאחר מתן תורה, וביום השביעי עלה, וארבעין דהר - ואז היה בהר 40 יום, הרי עד עשרין ותלת בתמוז לא אתברו לוחות - עד כ"ג תמוז לא נשברו הלוחות.

מתן תורה	ו	ה	ד	ג	ב	א	
יג	יב	יא	י	ט	ח	ז	
	6 (פרישה)	5 (פרישה)	4 (פרישה)	3 (פרישה)	2 (פרישה)	1 (פרישה)	
כ	יט	יח	יז	טז	טו	יד	
כז	כו	כה	כד	כג	כב	כא	
ד	ג	ב	א	ל	כט	כח	
יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	
יח	יז	טז	טו	יד	יג	יב	
		כג	כב	כא	כ	יט	

תשובה: ארבעים יום שבהר התחילו בששה הימים של הפרישה

אמר לך רבי יוסי הגלילי, ארבעין דהר בהדי ששה דפרישה - 40 יום אינם מתחילים לאחר הששה ימים, אלא יחד עם ששת ימי הפרישה, נמנים 40 יום, וכך נמצא שי"ז תמוז הוא לאחר 40ה יום.

מתן תורה	ו	ה	ד	ג	ב	א	
יג	יב	יא	י	ט	ח	ז	
כ	יט	יח	יז	טז	טו	יד	
כז	כו	כה	כד	כג	כב	כא	
ד	ג	ב	א	ל	כט	כח	
יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	
	יז	טז	טו	יד	יג	יב	

אמר מר - שנינו בברייתא שמה שנאמר בפסוק 'ויקרא אל משה', משה וכל ישראל עומדין, ולא היה זו קריאה רק למשה, ומה שהפסוק מזכיר רק את משה הוא כדי לחלוק לו כבוד.

מסייע ליה - ברייתא זו היא סיוע לרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: 'ויקרא אל משה', משה וכל ישראל עומדין, ולא בא הכתוב אלא לחלק לו כבוד למשה.

שאלה: בכרייתא אחרת מבואר שרק משה שמע את הקול ולא כל ישראל

מיתבי, נאמר בפסוק 'וישמע את הקול מדבר אליו', והרי הפסוק יכל לומר 'קול לוי', ולמה נאמר 'קול אליו', למדך שאליו לבדו היה נמשך הקול, משה שמע וכל ישראל לא שמעו.

תשובה א': מה שנאמר שרק משה שמע מדובר באוהל מועד

לֹא קִשְׁיָא, הָא - זה, מה שנאמר שגם משה שמע וגם כל ישראל, מדובר בְּסִינִי.
הָא - זה, מה שנאמר שרק משה שמע מדובר בְּאֹהֶל מוֹעֵד - משהוקם המשכן באהל המועד ודיבר עמו ה' מעל הכפורת, לא היה הקול נשמע לכל ישראל, אלא למשה לבדו.

תשובה ב': באוהל מועד כל ישראל שמעו את הקריאה שה' קרא למשה, אבל את מה שה' דיבר עמו רק משה שמע

וְאִי בְּעֵיט אֵימָא, לֹא קִשְׁיָא, הָא - זה מה שנאמר שכל ישראל שמעו, מדובר בְּקִרְיָא - כאשר ה' קרא למשה באוהל מועד כל ישראל שמעו. הָא - זה מה שנאמר שרק משה שמע, מדובר: בְּדַבְּרוּר - במה שה' דיבר אליו שרק משה שמע זאת.

כיצד בא משה רבינו לאוהל מועד, והרי נאמר 'ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן'

רַבִּי זְרִיקָא רַמִּי קְרָאִי קַמֵּיה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר - רבי זריקא הקשה לפני רבי אלעזר סתירה בפסוקים, וְאֵמְרִי לֵה אֶמְר רַבִּי זְרִיקָא רַבִּי אֶלְעָזָר רַמִּי - ויש אומרים שרבי זריקא אמר שרבי אלעזר הקשה סתירה בפסוקים: כְּתִיב 'וְלֹא יִכּוֹל מֹשֶׁה לָּבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכֵן עָלָיו הָעֲנָן'. וְכְתִיב 'וַיְבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן'.

ויש ליישב זאת: מְלַמֵּד שֶׁתַּפְּסוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְהִבְיָאוּ בְּעֲנָן, דהיינו שלא יכול לבוא מעצמו לאוהל מועד כי שכן עליו הענן, וה' הביאו בענן.

דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל תָּנָא: נֶאֱמַר פָּאן 'ויבא משה בתוך הענן', וְנֶאֱמַר 'לְהֵלֵךְ בְּתוֹךְ' - 'וַיְבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם', מַה לְהֵלֵךְ בֵּינָם סוּף הֵם הִלְכוּ בְּתוֹךְ שְׁבִיל, דְּכְתִיב 'וַיְהִימֵן לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם'. אָף פָּאן בַּעֲנָן ה' עָשָׂה שְׁבִיל לְמֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן שִׁבּוּא בּוֹ לְאוֹהֶל מוֹעֵד.

לא יאמר אדם דבר לחבירו אלא אם כן קורהו

'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר', לְמַעַן הַקְּדִים קְרִיָּאָה לְדִיבּוּר, לִימְדָה תוֹרָה דְּרַךְ אֶרֶץ שְׁלֹא יֵאמֵר אָדָם דְּבַר לְחַבְרֵי וְאֵלָא אִם כֵּן קוֹרְהוּ.

מְסִיעַ לֵיה לְרַבִּי חֲנִינָא, דְּאֶמַר רַבִּי חֲנִינָא לֹא יֵאמֵר אָדָם דְּבַר לְחַבְרֵי וְאֵלָא אִם כֵּן קוֹרְהוּ.

האומר לחבירו דבר, הרי הוא ב'בל תאמר'

'לֹאמַר', אֶמַר רַבִּי (מוֹסְיָא בַר בְּרִיה דְּרַבִּי מִסְיָא מְשֻׁמֵּיה דְּרַבִּי מוֹסְיָא) רַבָּה: מַנִּיין לְאוֹמַר דְּבַר לְחַבְרֵי שְׁהוּא כְּבַל יֵאמֵר, עַד שְׁיֵאמַר לוֹ לֶךְ אֲמֹר, שְׁנֶאֱמַר 'וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לְאוֹמַר', לְאוֹמַר' - לא אמור הדברים אלא אם כן נותן לך רשות.

מקלל דתרווייהו סבידא להו מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן, דאיתמר, מלואים, רבי יוחנן ורבי חנינא, חד אמר כל הכתוב בהן מעכב בהן וחד אמר דבר המעכב לדורות מעכב בהן שאין מעכב לדורות אין מעכב בהן. תסתיים דרבי יוחנן הוא דאמר כל הכתוב בהן מעכב בהן מדקאמר ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן ולא קא מהדר ליה ולא מידי תסתיים. מאי בינייהו [יתבאר בדף הבא].

יום שישי ד אייר תשפ"א

יומא דף ה

לעיל אמר ריש לקיש לרבי יוחנן אי מה מלואים כל הכתוב בהן, ורבי יוחנן הסכים עמו בזה, מדייקת מכך הגמרא: **מְקַלְל דְּתַרְוֵיהּוּ סְבִירָא לְהוּ** - מכך משמע ששניהם סוברים: **מְלוֹאִים, כּל הַכְּתוּב בְּהֶן, מְעַכְבּ בְּהֶן** - כל הדברים המבוארים בתורה שהוצרכו לעשות במילואים הרי הם לעיכובא, ובעניין זה נחלקו אמוראים אחרים, כדלהלן:

מחלוקת בין רבי יוחנן לרבי חנינא אם כל הכתוב ב'מילואים' מעכב בהם

דְּאִיתְמַר - שכך נאמר: **מְלוֹאִים**, נחלקו **רבי יוחנן וְרבי חנינא** איזה מדברים המוזכרים בהם מעכבים.

חד אָמַר: **כּל הַכְּתוּב בְּהֶן מְעַכְבּ בְּהֶן**.

וְחד אָמַר: **דְּכָר הַמְעַכְבּ לְדוֹרוֹת, מְעַכְבּ בְּהֶן. שְׂאִין מְעַכְבּ לְדוֹרוֹת, אִין מְעַכְבּ בְּהֶן**.

הוכחה שרבי יוחנן סובר ש'מילואים' כל הכתוב בהם מעכב בהם

הגמרא מכריעה תּסִתִּים - יתפרש אמיתו של דבר, **דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּאָמַר כּל הַכְּתוּב בְּהֶן מְעַכְבּ בְּהֶן, מְדַקְאָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן אִי מָה מְלוֹאִים כּל הַכְּתוּב בְּהֶן מְעַכְבּ בְּהֶן, וְלֹא קָא מְהַדֵּר לִיה וְלֹא מִיַּדִּי** - ורבי יוחנן לא ענה לו ולא דבר. **תּסִתִּים** - הרי יתברר מכך שאכן רבי יוחנן הוא הסובר כן שכל מה שכתוב במילואים מעכב. ולפי זה רבי חנינא החולק הוא הסובר שרק דבר המעכב לדורות מעכב.

מה הנפקא מינה בין רבי יוחנן לרבי חנינא

מבררת הגמרא: **מאי בִּינְיֵיהּוּ** - איזה נפקא מינא יש בין רבי יוחנן לרבי חנינא. (דף ה)

נפקא מינה א': אם סמיכה מעכבת בקרבנות המילואים

אָמַר רב יוֹסֵף: **סְמִיכָה אִיקָא בִּינְיֵיהּוּ**.

לְמַאן דְּאָמַר כּל הַכְּתוּב בְּהֶן מְעַכְבּ בְּהֶן, סְמִיכָה מְעַכְבָּא,

לְמַאן דְּאָמַר דְּכָר שְׂאִין מְעַכְבּ לְדוֹרוֹת אִין מְעַכְבּ בְּהֶן, סְמִיכָה לָא מְעַכְבָּא, כי סמיכה לא מעכבת לדורות.

המקור שסמיכה אינה מעכבת בקרבנות לדורות

מבררת הגמרא: **וְלְדוֹרוֹת, מְנָא לָן דְּלָא מְעַכְבָּא** - מנין לנו שסמיכה לא מעכבת לדורות.

מבאר הגמרא: **דְּתַנִּיא, 'וְסִמְךָ וְנִרְצָה', וְכִי סְמִיכָה מְכַפֶּרֶת, וְהִלָּא אִין כְּפָרָה אֶלָּא בְּדָם, שְׁנֹאָמַר 'כִּי הִדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יְכַפֵּר', שְׁזָרִיקֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ מְכַפֶּרֶת, וּמָה תְּלַמּוּד לֹאמַר 'וְסִמְךָ וְנִרְצָה', לְלַמַּדְנּוּ: שְׂאֵם עֲשָׂאָה לְסְמִיכָה שְׁיָרִי מְצוּהָ [שֵׁם לָא חַשׁ לְחַשׁוּב אֶת הַסְּמִיכָה לְמַצוּהָ, וְלֹא סִמְךָ]. מְעַלָּה עֲלֵיו הַכְּתוּב כְּאִילוּ לֹא כְּפָר מִן הַמּוּבָחַר, וְכִפֵּר - וּמְכַל מְקוּם אִף שְׁלֹא עֲשָׂה מְצוּהָ מִן הַמּוּבָחַר מִתְּכַפֵּר לוֹ שְׁעִיקַר הַכְּפָרָה בְּדָם. הִרִי שְׁסִמִּיכָה אִינָה מְעַכְבָּת.**

נפקא מינה ב': אם תנופה מעכבת בקרבנות המילואים

רב נחמן בר יצחק אָמר: תְּנוּפָה אֵיכָא בִּינְיָהּ, אם תנופת הקרבנות שהיו צריכים להניף במילואים מעכבת.

לְמַאן דְּאָמַר כָּל הַכְּתוּב בְּהֶן, מְעַכֵּב בְּהֶן, הרי תנופה גם כן מְעַכָּבָא.
וְלְמַאן דְּאָמַר דְּבַר שְׂאִין מְעַכֵּב לְדוּרוֹת, אֵין מְעַכֵּב בְּהֶן, הרי תנופה לֹא מְעַכָּבָא.

המקור שתנופה אינה מעכבת בקרבנות לדורות

מבררת הגמרא: וְלְדוּרוֹת מָנָא לֶן דְּלֹא מְעַכָּבָא - מנין לנו שתנופה אינה מעכבת בקרבנות הטעונים תנופה.

מבארת הגמרא: דְּתַנְיָא נאמר בפסוק: 'לְתִנוּפָה לְכַפֵּר', וקשה: וְכִי תִנוּפָה מְכַפֵּרֶת, וְהִלֵּא אֵין כְּפָרָה אֲלֵא בְדָם, שְׁנֵאמַר 'כִּי הֵדֵם הוּא כִּנְפֵשׁ יְכַפֵּר', וְמָה תִלְמוּד לומר 'לְתִנוּפָה לְכַפֵּר', אלא הביאור הוא שהפסוק בא ללמדנו: שְׂאֵם עֲשָׂאָה לְתִנוּפָה שְׂרִי מְצוּהָ [שלא חש לחשוב אותה מצוה, ולא סמך]. מְעַלָּה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאִילוּ לֹא כָפַר מִן הַמּוּבַחַר, וְכַפֵּר - ומכל מקום אף שלא עשה מצוה מן המובחר מתכפר לו שעיקר הכפרה בדם. הרי שתנופה אינה מעכבת.

נפקא מינה ג': אם פרישת שבעה מעכבת במילואים

רב פפא אָמר: פְּרִישַׁת שִׁבְעָה אֵיכָא בִּינְיָהּ - אם חובת פרישת אהרן ובניו במילואים עיכבה.
לְמַאן דְּאָמַר כָּל הַכְּתוּב בְּהֶן, מְעַכֵּב בְּהֶן, פרישת שבעה מְעַכָּבָא,

לְמַאן דְּאָמַר דְּבַר שְׂאִינוּ מְעַכֵּב לְדוּרוֹת, אֵינוּ מְעַכֵּב בְּהֶן, פרישת שבעה לֹא מְעַכָּבָא, שפרישת הכהן גדול לדורות [דהיינו קודם עבודתו ביום הכפורים] אינה מעכבת.

המקור שפרישת הכהן גדול שבעה ימים קודם יום כיפור אינה מעכבת

מבררת הגמרא: וְלְדוּרוֹת מָנָא לֶן דְּלֹא מְעַכָּבָא - מנין לנו שפרישת הכהן גדול קודם יום הכפורים אינה מעכבת.

מבארת הגמרא: מְדַקָּא תַנִּי 'מִתְקִינִין', וְלֹא קִתְּנִי 'מִפְרִישִׁין', הרי שלא מפרישים את הכהן שמעמידים במקום הכהן גדול, ואם יארע פסול בראשון יעבוד זה השני אף שלא פרש תחילה, שמע מינה פרישה לא מעכבת.

נפקא מינה ד': אם שימוש הכהן גדול בשמונה כגדים ומשיחתו בשמן המשחה מעכבת במילואים

רבינא אָמר: רִיבּוּי שִׁבְעָה - מה שנצטווה אהרן הכהן ללבוש שמונה בגדיו בימי המילואים, [ריבוי לשון מרבה, מרובה בגדים, שהוא משמש בשמונה וההדיוט בארבעה], וּמְשִׁיחָה שִׁבְעָה - שהיו צריכים למושחו [לתת שמן המשחה על ראשו ובין ריסי עיניו], שבעה ימים רצופין, אֵיכָא בִּינְיָהּ.

לְמַאן דְּאָמַר כָּל הַכְּתוּב בְּהֶן מְעַכֵּב בְּהֶן, רִיבּוּי שִׁבְעָה ומשיחה שבעה, מְעַכָּבָא.

לְמַאן דְּאָמַר דְּבַר שְׂאִין מְעַכֵּב לְדוּרוֹת, אֵין מְעַכֵּב בְּהֶן, רִיבּוּי שִׁבְעָה ומשיחה שבעה, לֹא מְעַכָּבָא, שלדורות כאשר ממנים כהן גדול משיחתו שבעה ימים ולבישתו שמונה בגדים שבעה ימים רצופים בשעת עבודה אינה מעכבת.

המקור שבחינוך כהן גדול לדורות שימוש הכהן שבעה ימים בשמונה בגדיו ומשיחתו שבעה ימים אינה מעכבת

מבררת הגמרא: וְלְדוֹרוֹת מָנָא לֵן דְּלֵא מְעַכְבָּא - מנין לנו שאין זה מעכב בחינוך כהן גדול לדורות.

מבארת הגמרא: דְּתַנְיָא, נאמר בפסוק לגבי יום הכפורים: 'וְכִפֵּר הַכֹּהֵן אֶשֶׁר יִמְשַׁח אוֹתוֹ וְאֶשֶׁר יִמְלֵא אֶת יָדוֹ לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו', וקשה: מָה תִּלְמוּד לִזְמַר, אם ללמד שתהיה עבודה בכהן גדול והלא כל הפרשה שם נאמרה בכהן גדול.

אלא הביאור בזה הוא: לְפִי שְׁנַאמַר 'שְׁבַעַת יָמִים יִלְבָּשׁ הַכֹּהֵן תַּחֲתָיו מִבְּנֵי יוֹם אֶשֶׁר יִבֹּא (ביום הכפורים) אל אהל מועד לשרת בקודש', אֵין לִי שִׁיחָא כִּשְׁר לְבָא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד בְּיוֹם הַכּוֹפּוּרִים אֶלָּא נִתְרַבָּה שְׁבַעַת וְנִמְשַׁח שְׁבַעַת - כהן גדול שלבש שמונה בגדיו שבעה ימים כשנתמנה, ונמשח בשמן המשחה כל שבעה, אבל נִתְרַבָּה בִּבְגָדִים שְׁבַעַת וְנִמְשַׁח יוֹם אֶחָד, או נִתְרַבָּה בִּבְגָדִים יוֹם אֶחָד וְנִמְשַׁח שְׁבַעַת מְנִיין שֶׁהוּא גַם כִּשְׁר לְבֹא לְאוֹהֶל מוֹעֵד וּלְעַבּוֹד.

תִּלְמוּד לִזְמַר 'אֶשֶׁר יִמְשַׁח אוֹתוֹ וְאֶשֶׁר יִמְלֵא אֶת יָדוֹ', מִכַּל מְקוֹם, כִּל שְׁנִמְשַׁח וְנִתְרַבָּה בִּבְגָדִים (שמילוי ידיים בפסוק היינו לבישת בגדים) אפילו יום אחד, הרי הוא כשר לבוא ולעבוד.

מנין שצריך בחינוך כהן לדורות משיחה שבעת ימים

מבררת הגמרא: אִשְׁכַּחְתּוּ רִיבּוּי שְׁבַעַת לְכַתְּחֵלָה, שהרי כתוב בפסוק 'שבעת ימים ילבשם הכהן', אבל מְשִׁיחָה שְׁבַעַת לְכַתְּחֵלָה מָנָא לֵן.

מבארת הגמרא: אִיבְעִית אֵימָא, מְדַאֲצִטְרִיף קָרָא לְמַעוּטָה - מכך שהפסוק היה צריך למעט את המשיחה שבעת ימים שאינה מעכבת לדורות.

וְאִיבְעִית אֵימָא דְאָמַר קָרָא 'וּבְגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֶשֶׁר לְאֶהֱרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו לְמִשְׁחָה בְּהֵם וּלְמֵלֵא בָּם אֶת יָדָם', אֵיתְקַשׁ מְשִׁיחָה לְרִיבּוּי, מָה רִיבּוּי שְׁבַעַת, אַף מְשִׁיחָה שְׁבַעַת.

בירוד: מה המקור של מאן דאמר 'כל הכתוב בהם מעכב בהם'

מאי טַעְמָא דְמָאן דְאָמַר כִּל הַכְּתוּב בְּהֵן [במילואים] מְעַכְבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר בִּיסְנָא: אָמַר קָרָא בַעֲנִיין הַמִּילּוּאִים: 'וְעָשִׂיתָ לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו כְּכֹהֵן', 'כְּכֹהֵן' עֵיבּוּבָא הוּא.

שואלת הגמרא: תִּינַח כִּל [עמוד ב] מִילְתָּא דְכְּתִיבָא בְּהֵאֵי עֲנִינָא - בציווי על המילואים ששם כתוב 'ככה', אבל מִילְתָּא דְלֵא כְּתִיבָא בְּהֵאֵי עֲנִינָא מָנָא לֵן - דבר שלא כתוב באותו עניין (בציווי על המילואים) אלא בפרשה שכתוב בה על שעשו את המילואים מנין לנו שגם זה מעכב.

[ביאור א:]: אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: יְלִיף 'פֶּתַח' 'פֶּתַח' - לומדים בגזירה שווה ממה שנאמר 'פתח' בצווי על המילואים, ונאמר 'פתח' בפרשה שכתוב בה על עשיית המילואים, הרי ששניהם מעכבים.

[ביאור ב:]: רַב מְשִׁשְׁיָא אָמַר: בַּפְרָשָׁה שְׁנֵאמַר בַּה עַל עֲשִׂיתָ הַמִּילּוּאִים כְּתוּב: וְשִׁמְרְתֶם

את משמרת ה', ולשון זו משמע: עכובא, שהרי, 'ושמרתם' משמע תשמור ככל הכתוב, ולא צריך גזירה שוה.

[ביאור ג':] רב אשי אָמר: לומדים זאת ממה שנאמר בפרשת עשיית המילואים 'כי כן צוית', ולשון זו משמע שהוא לעכובא.

ביאור הפסוקים בעניין אכילת קרבנות המילואים באנינות

אגב הדרשה הקודמת, הגמרא מביאה ברייתא על פסוק אחר בעניין המילואים שנאמר בו גם כן 'כי כן צוית'.

תנו רבנן, נאמר בפסוק שמשה רבינו אמר לאהרו ובניו שיאכלו את המנחה 'כי כן צוית', ועוד נאמר שמשה רבינו אמר להם לאכול את החטאת 'כְּאֲשֶׁר צוֹיֵתִי', ועוד נאמר שם שמשה רבינו אמר להם לאכול את השלמים כְּאֲשֶׁר צוֹה ה', וקשה למה משה רבינו הוצרך לומר בכל אכילה ואכילה המבוארת שם שכך ה' צוה, וכי בכל הדברים שנאמרו למשה לומר לישראל חזר ואמר שכך הצטווה.

אלא כך הוא הביאור, לגבי המנחה אמר להם משה רבינו 'כי כן צוית' באנינות יאכלוה - שכיון שהיו אוננים על נדב ואביהוא שמתו באותו יום, וקדשים אסורין לאונן, הוצרך משה רבינו לומר שהצטווה שיאכלו מנחה זו אפילו שהם אוננים.

ומה שנאמר בחטאת, 'כְּאֲשֶׁר צוֹיֵתִי', בשעת מעשה אָמר להם, כשמצא משה רבינו מה שעשו, ששרפו את שעיר החטאת, אמר להם היה לכם לאוכלו כאשר צוית אתכם במנחה, שאמרתי לכם בה שמפי הקדוש ברוך הוא נצטוית.

וכן כשאמר להם שיאכלו את השלמים הוסיף ואמר: כְּאֲשֶׁר צוֹה ה', כלומר: וְלֹא מֵאֵלֵי אֲנִי אוֹמֵר, שמה שאני אומר לכם לאכול את השלמים אף שאתם אוננים הוא על דיבור, ואל תעשו כאשר עשיתם ששרפתם את החטאת.

ולמעשה משה רבינו טעה בדבר זה שלא נאמר לו שיאכלו באנינות אלא את הקרבנות שהקריבו רק לאותה שעה, אבל את השעיר חטאת שהיה שעיר ראש חודש שמקריבים בכל ראש חודש (שזה היה ביום ר"ח ניסן) היו אסורים לאוכלו באנינות, ושרפוהו כדין.

מקור שהוצרכו למכנסים ולעשירית האיפה במילואים

אָמר רבי יוסי בר חנינא: מְכַנְסִים אֵין כְּתוּבִין בְּפָרְשָׁה - בפסוקים שנצטוו בהם על המילואים ובפסוקים שכתוב שאכן עשו את המילואים כפי שנצטוו, הפסוק מונה את בגדי הכהונה שילבשו בימי המילואים, ולא מוזכר שם לבישת מכנסים.

כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר 'וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ אֹתָם לְכַהֵן', הוּי"ו של תיבת 'וזה' מוסיף על ענין ראשון, העניין הקודם לפרשת המילואים ששם מוזכר עשיית הבגדים, ונאמר שם 'ועשה להם מכנסי בד', נמצו שוּי"ו זו באה לְהַבְיָא הַמְכַנְסִים - ללמדנו שנצטוו בלבישת מכנסים

בימי המילואים, וְעִשְׂרֵיט הָאִיפָה - וכן לומדים מפסוק זה שהוצרכו להקריב בשבעת ימי המילואים מנחה של עשירית האיפה (שזו מנחה שמביא כל כהן ביום חינוכו).

שואלת הגמרא: בְּשִׁלְמָא מְכַנְסִים כְּתִיבִי בְּעִנְיָא דְבְּגָדִים - בשלום, כלומר נוח ומבואר המקור שהם נצטוו על לבישת מכנסים, שהרי זה הוזכר בפרשה הקודמת, וכאמור וי"ו מוסיף על עניין ראשון, אֲלֵא עִשְׂרֵיט הָאִיפָה מְנָא לָן.

עונה הגמרא: אֲתֵיָא 'זַה' מ'זַה' מ'זַה' קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבְנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ עִשְׂרֵיט הָאִיפָה, לומדים זאת בגזירה שווה ממה שנאמר במילואים 'זַה', ובעשירית האיפה נאמר 'זַה'.

אף 'מקרא פרשה' מעכב במילואים

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: מְנִיין שְׁאַף מְקַרָּא פְּרָשָׁה מְעַכֵּב - בכ"ג אדר ביום שהתחילו המילואים הקהיל משה רבינו את העדה אל פתח מועד, ואמר להם את הפסוקים שנצטווה על המילואים, מניין שקריאת פסוקים אלו מעכבת, תְּלַמּוּד לֹמַר וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה', אֲפִילוּ דִּיבּוּר מְעַכֵּב.

אם משה רבינו הלביש תחילה את אהרן ואחר כך את בניו, או שהלבישם בבת אחת

כִּיצַד הַלְּבִישָׁן - כיצד הלביש משה רבינו את אהרן ובניו בבגדי הכהונה בתחילת עבודתם במשכן.

הגמרא תמהה על השאלה: כִּיצַד הַלְּבִישָׁן, מֵאֵי דְהָוָה הָוָה - מה שהיה היה, ומה צריכים אנו לשאול על מה שהיה ואין זה נוגע למעשה.

הגמרא מבארת את השאלה: אֲלֵא כִּיצַד מְלַבִּישָׁן לְעֵתִיד לְבוֹא, שיבנה מקדש העתיד ומשה שוב ילביש את אהרן ובניו בבגדי הכהונה.

הגמרא שוב תמהה על השאלה: לְעֵתִיד לְבוֹא נִמְי לְכַשְׁיבֹאוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו וּמֹשֶׁה עִמָּהֶם, הרי משה רבינו ידע כיצד להלביש את אהרן ובניו לעתיד לבוא, ומה צריכים אנו לשאול זאת, ואין זה נוגע למעשה.

הגמרא מבארת את השאלה: אֲלֵא הַשְּׁאֵלָה הִיא: כִּיצַד הַלְּבִישָׁן, לְמִסְבַּר קְרָאֵי - כדי להסביר את הפסוקים שנאמרו בעניין.

פְּלִיגֵי בַּהּ בְּנֵי רַבִּי חִיָּיא וּרְבִי יוֹחָנָן, חַד אָמַר: שִׁמְשָׁה רַבִּינוּ הַלְּבִישׁ תַּחֲלִילָה אֶת אַהֲרֹן וְאַחַר כֵּן בְּנָיו. וְחַד אָמַר: שִׁמְשָׁה רַבִּינוּ הַלְּבִישׁ תַּחֲלִילָה אֶת אַהֲרֹן וּבְנָיו בְּכַת אַחַת.

ביאור: המחלוקת היא רק לגבי האכנס

והנה בבגדים שרק הכהן גדול מלביש, [אפוד מעיל חושן וציץ] אין נידון, שהרי רק הכהן גדול לובשם, והנידון הוא בד' הבגדים שגם הכהן גדול מלביש וגם הכהן הדיוט [כתונת, מצנפת או מגבת, אבנט, ומכנסיים], וכל כך אָמַר אֲבָי: בְּכַתוֹנָת וּמְצַנְפַת כּוּלֵי עֲלְמָא לָא פְּלִיגֵי דְאַהֲרֹן וְאַחַר כֵּן בְּנָיו, דְּבִין בְּצוּוּאָה וּבִין בְּעִשְׂיָה אַהֲרֹן קְדִים - בין בציווי התורה על לבישת

הבגדים, ובין בפסוקים שהתורה מבארת כיצד הם עשו, מבואר שאהרן קודם. וממילא גם במכנסיים ודאי שאהרן היה לפני בניו, שהרי לבישת המכנסיים קודמת לכל הבגדים, וכיון שאהרן קדם בכתונת ובמצנפת, ודאי שקדם גם במכנסיים.

כי פליגי - ומה שנחלקו רבי חייא ורבי יוחנן, היינו **פאבנט**. **מאן דאמר אהרן ואחר קן בניו**, **דכתיב ויחגור אותו פאבנט** - שבעשייה כתוב שמשה רבינו הלביש את אהרן לפניו בניו, **והדר כתיב ויחגור אותם** (את בניו) **אבנט**.

ומאן דאמר אהרן ובניו בכת אחת, דכתיב [בציווי על לבישת הבגדים] **ויחגרת אותם**.

עשייה	ציווי	
אהרן קודם	אהרן קודם	כתונת, מצנפת, מכנסיים
ויתן עליו את הכתנת ויחגר אתו באבנט וילבש אתו את המעיל ויתן עליו את האפד וכו' וישם עליו את החשן וכו' וישם את המצנפת על ראשו וישם על המצנפת אל מול פניו את ציץ הזהב. (ויקרא פרק ח פסוק ו):	ולקחת את הבגדים והלבשת את אהרן את הכתנת ואת מעיל האפד ואת האפד ואת החשן וכו': ושמת המצנפת על ראשו ונתת את נזר הקדש על המצנפת: (שמות כט ה)	הפסוק
אהרן קודם [וזהו טעמו של מאן דאמר שבאבנט הלביש את אהרן תחילה]	ביחד [וזהו טעמו של מאן דאמר שבאבנט הלבישום בבת אחת]	אבנט
ויקרב משה את בני אהרן וילבשם כתנת, ויחגר אתם אבנט, ויחבש להם מגבעות כאשר צוה ה' את משה. (ויקרא ח פסוק יג)	והגרת אתם אבנט אהרן ובניו. (שמות כט ט)	הפסוק

בירור: מי שסובר אהרן ובניו בכת אחת, מדוע כתוב בעשייה אהרן לפניו בניו

מבררת הגמרא: **ולמאן דאמר אהרן ובניו בכת אחת, הכתיב ויחגור אותו פאבנט, והדר כתיב ויחגור אותם אבנט**, הרי שבעשייה כתוב אהרן לפני בניו גם לגבי האבנט. (דף ו)

ביאור: למ"ד זה לומדים מהפסוק שהאבנט של כהן הדיוט אינו אותו אבנט כמו של הכהן גדול

מבארת הגמרא: אָמַר לָךְ - מאן דאמר זה מבאר שממה שכתוב בציווי 'וחגרת אותם אבנט' לומדים שהצטוו משה רבינו להלבישם באבנט בבת אחת, ומה שכתוב בעשיה את חגירת האבנט של אהרן בפני עצמו ואת חגירת האבנט של בניו בפניו עצמו **הוא** [פסוקים אלו באו ללמדנו:] אָבְנָטוּ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, לא זה הוא אָבְנָטוּ שֶׁל כֹּהֵן הַדְּיוֹט, שבאבנט של כהן גדול מפורש שהוא עשוי מצמר ופשתים. ואבנט של כהן הדיוט לא התפרש בתורה מהו, וכאן בא הפסוק ללמדנו שהוא אבנט אחר, ואינו עשוי אלא מפשתן.

בירוד: מי שסובר אהרן ואחר כך בניו, מדוע כתוב בציווי אהרן ובניו יחד

מבררת הגמרא: וְלִמָּאן דְּאָמַר אֶהְרֵן וְאַחַר כֶּךָ בְּנָיו, וְהִכְתִּיב - והרי בציווי על לבישת הבגדים נאמר 'וְהִגַּרְתָּ אוֹתָם אָבְנָט', ומשמע שנצטווה להלבישם בבת אחת.

ביאור: למ"ד זה לומדים מהפסוק שהאבנט של כהן הדיוט הוא אותו אבנט כמו של הכהן גדול

מבארת הגמרא: אָמַר לָךְ : הֲהוּא קָא מְשַׁמַּע לָן - פסוק זה בא להשמיענו: אָבְנָטוּ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל זֶהוּ אָבְנָטוּ שֶׁל כֹּהֵן הַדְּיוֹט - שגם אבנט של כהן הדיוט היה עשוי מצמר ופשתן, אבל לגבי הלבישה הוא סובר שהלבישו קודם את אהרן ואחר כך את בניו, שהרי בתחילה נאמר על אהרן 'וַיִּהְיֶה אוֹתוֹ אָבְנָט', ואם כך מה שכתוב: 'וַיִּהְיֶה אוֹתָם' על בני אהרן לָמָּה לִי, שְׁמַע מִיָּנָה אֶהְרֵן וְאַחַר כֶּךָ בְּנָיו.

כיצד שייך להלביש את אהרן ובניו יחד

שואלת הגמרא: וְכַבֵּת אַחַת מִי מְשַׁכֶּתֶת לָהּ - וכיצד שייך שיהא משה לבדו חוגר את אהרן ובניו, דהיינו חמשה בני אדם בבת אחת.

עונה הגמרא: לֹא צְרִיכָא דְאַקְדִּים - אין הכוונה שמשה רבינו הלבישם בבת אחת ממש, אלא בתחילה הלביש את אהרן את כל בגדיו חוץ מהאבנט. ואחר כך הלביש את בניו כל בגדיהם חוץ מהאבנט. ואחר כך נטל את האבנטים וחגר את אהרן ואחר כך בניו. וזה נקרא 'בבת אחת' - שלא היה בגד אחר בין האבנטים של אהרן ושל בניו.

סדר הלבישה	למ"ד אבנטים בבת אחת	למ"ד אבנטים אהרן ואח"כ בניו
	אהרן: כל הבגדים (חוץ מאבנט).	אהרן: כל הבגדים (כולל אבנט).
	בניו: כל הבגדים (חוץ מאבנט).	בניו: כל הבגדים (כולל אבנט).
	אהרן: אבנט.	
	בניו: אבנט.	

שבת קודש ה אייר תשפ"א

יומא דף ו

אמר לך ההוא אבנטו של כהן גדול לא זה הוא אבנטו של כהן הדיוט. ולמאן דאמר אהרן ואחר כך בניו והקתיב וחקרת אותם אבנט. אמר לך ההוא קא משמע לן אבנטו של כהן גדול זהו אבנטו של כהן הדיוט ויחקור אותו אבנט ויחקור אותם למה לי שמע מינה אהרן ואחר כך בניו. ובבבא אהת מי משפחת לה. לא צריכא דאקדים. [התבאר בדף הקודם]

שנינו במשנה: מפרישין כהן גדול וכו'.

בירור: למה מפרישים את הכהן מביתו

שואלת הגמרא: למה מפרישין.

הגמרא מקשה על השאלה: למה מפרישין, כדקאמרינן - כפי שאמרנו, אי לרבי יוחנן כדאית ליה - אם לרבי יוחנן כשיטתו, שלומדים זאת ממילואים, אי לריש לקיש כדאית ליה - אם לריש לקיש, כשיטתו, שלומדים זאת מסיני.

הגמרא מבארת את השאלה: הכי קאמר: מביתו [מאשתו] למה פירש, תבא אשתו עמו שם, שהרי לשכת פרהדרין לא היתה קדושה, שהכהן גדול היה דר שם [יושב ושוכב] בשבעת ימי הפרישה, ואין ישיבה [וכל שכן בשכיבה] בעזרה אלא למלכי בית דוד.

ביאור: שמא תמצא אשתו ספק נדה

תניא רבי יהודה בן בתירה אומר: שמא תמצא אשתו ספק נדה ויבא עליה, ויהיה טמא ולא יוכל לעבוד במקדש.

שואלת הגמרא: אטו ברשיעי עסקינן - וכי אנו עסוקים ברשעים שיבא על ספק נדה.

מבארת הגמרא: אלא שמא יבא על אשתו, ותמצא ספק נדה - שתמצא דם על הסדין שקנחה בו, ואין ידוע אם דם זה היה בשעת ביאה או לאחר ביאה, ובוועל נדה טמא שבעת ימים, ויהא אסור לבוא במקדש ביום הכפורים.

בירור: האם חשש זה הוא רק לרבי עקיבא שנדה מטמאה את בועלה למפרע

אמרוהו רבנן קמיה דרב חסדא, כמאן, כרבי עקיבא, דאמר נדה שמצאה דם מטמאה את בועלה שאם שימשה בתוך מעת לעת הרי הוא טמא, שאנו חוששים שהיא היתה נדה כבר מאז. דאי רבנן, הא אמרי אין נדה מטמאה את בועלה למפרע, שלגבי הבעל לא חוששים שהיא כבר היתה טמאה לפני כן.

ביאור: חשש זה הוא גם לרבנן שהם לא נחלקו אלא אם היא ראתה לאחר 'אחר זמן', אבל אם היא ראתה 'לאחר זמן' הרי הם מודים שהוא טמא למפרע

אמר להו רב חסדא: אפילו תימרו רבנן, עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי עקיבא אלא באחר אחר, שראתה דם לאחר אחר תשמיש, שכיון שלא ראתה מיד אחר כך איננו אומרים שהיא

כבר היתה טמאה בשעת תשמיש, אָבָל בְּחֵד אַחַר מוּדוֹ לִיָּה - אבל אם ראתה באחר אחד, כלומר מיד אחר תשמיש, לכולי עלמא אנו אומרים שבעלה טמא.

רבנן	רבי עקיבא	
טמא ודאי	טמא ודאי	מיד בלי שום הפסק
טמא מספק	טמא מספק	אחר זמן [שיעור זמן שתרד מהמטה ותבדוק עמה]
טהור	טמא מספק	אחר, אחר זמן [לאחר שיעור זמן שתרד מהמטה ותבדוק עצמה]

רבי זירא: מדכרי רבי יהודה בן בתירה מוכח שבועל נדה טובל ביום השביעי, וכך יכול להיכנס למקדש ביום כיפור

אָמַר רַבִּי זִירָא: שְׁמַע מִינָהּ מִדְּקַתְנִי מִפְּרִישֵׁין שִׁבְעַת יָמִים, וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא בִּיאַר שֶׁהֻטְעַם הוּא שְׁמַא תִּמְצַא אֶשְׁתּוֹ נְדָה מוֹכַח שֶׁהוּא טוֹבֵר, בּוֹעֵל נְדָה אֵינּוּ כְּנֻדָּה, שְׁנֵדָה אִסּוּרָה לְטוֹבֵל בַּשְּׁבִיעִי עַד הַלַּיְלָה, וְטוֹבֵל - וְבוֹעֵל נְדָה טוֹבֵל בְּיוֹם.

יום כיפור	ערב יום כיפור	ח' תשרי	ז' תשרי	ו' תשרי	ה' תשרי	ד' תשרי	ג' תשרי
	יום 7	יום 6	יום 5	יום 4	יום 3	יום 2	יום 1
נכנס למקדש וכבר אינו טבול יום שטבל אתמול	טובל ביום						פורש ביום (שמקצת היום ככולו), ויתכן שנטמא היום לפני שהתחיל בפרישה

דָּאֵי אָמְרַתְּ בּוֹעֵל נְדָה כְּנֻדָּה וְטוֹבֵל דּוֹקָא בְּלַיְלָה, אֵימַת טְבִיל - מִתִּי הוּא טוֹבֵל, כְּלִילָא, לְמַחַר הֵיכִי עָבִיד עֲבוּדָה, וְהָא בְּעֵי הָעֶרֶב הַשְּׁמֶשׁ,

יום כיפור	ערב יום כיפור	ח' תשרי	ז' תשרי	ו' תשרי	ה' תשרי	ד' תשרי	ג' תשרי
	יום 7	יום 6	יום 5	יום 4	יום 3	יום 2	יום 1
טובל בליל יום כיפור והרי הוא טבול יום ואינו נכנס למקדש							פורש ביום (שמקצת היום ככולו), ויתכן שנטמא היום לפני שהתחיל בפרישה

אָלָא לָאו שְׁמַע מִינָהּ בּוֹעֵל נְדָה אֵינוֹ כְּנֶדָה, ואם בא על ספק נדה ביום הפרישה מונה מקצת היום ככולו כנדה, וטובל ערב יום הכפורים שהוא שביעי ביום, ומעריב שמשו ונכנס במקדש ביום הכפורים.

רב שימי מנהרדעא: אפשר לומר שבוועל נדה אינו טובל כיום השביעי, ואכן מפרישים אותו שעה אחת לפני שבעת ימי הפרישה

רב שימי מנהרדעא אָמר: אָפִילוֹ תִימָא בּוֹעֵל נְדָה כְּנֶדָה, דְּמִפְרָשִׁינָן לִיה שְׁעָה אַחַת סְמוּךְ לְשְׁקִיעַת הַחֲמָה, ונמצא שטובל בליל ערב יום כיפור שהוא לאחר שבעה ימים.

יום כיפור	ערב יום כיפור	ח' תשרי	ז' תשרי	ו' תשרי	ה' תשרי	ד' תשרי	ג' תשרי	ב' תשרי
		יום 7	יום 6	יום 5	יום 4	יום 3	יום 2	יום 1
נכנס למקדש וכבר אינו טבול יום שטבל אתמול	טובל בליל ט' תשרי							פורש בסוף היום שעה לפני השקיעה

שאלה א': בכרייתא משמע שבוועל נדה טבילתו אף ביום השביעי

מִיתִיבִי, כָּל חַיִּיבֵי טְבִילוֹת, טְבִילְתָּן בְּיוֹם. נְדָה וְיֹולְדָת, טְבִילְתָּן בְּלַיְלָה, ולומדים זאת מפסוקים. ומשמע מהברייתא: נְדָה, אֵין - כן, טבילתה ביום. בּוֹעֵל נְדָה, לָא.

עונה הגמרא: כוונת הברייתא לומר: נְדָה, וְכָל דְאֵתִי מְרַבּוּיָא - וכל שבא מריבויה, שטומאת בועל נדה לומדים מנדה, וגם הוא טובל בלילה ולא ביום.

שאלה ב': כברייתא משמע שבוועל נדה טובל ביום

מיתבי, בעל קרי, כמגע שרץ. בוועל נדה, כטמא מת, מאי לאו - והרי לכאורה כוונת הבריייתא, לטבילה, שבעל קרי טובל ביום טומאתו כמגע שרץ. ובוועל נדה טובל ביום השביעי כטמא מת. הרי מוכח שבוועל נדה טובל ביום.

תשובה: כוונת הבריייתא לומר שדרגת טומאת בוועל נדה כדרגת טומאת טמא מת

הגמרא דוחה את השאלה: לא - אין זו כוונת הבריייתא, אלא הכונה לטומאתן, שבעל קרי הוא ראשון לטומאה וטמא רק יום אחד, ובוועל נדה הוא אב הטומאה וטמא שבעה ימים.

שואלת הגמרא: טומאתן כתיב בהו - טומאתם במפורש כתוב בהם, האי טומאת שבעה כתיב ביה - בזה, בטמא מת כתוב שהוא טמא שבעה ימים, והאי טומאת שבעה כתיב ביה - ובוועל נדה כתוב שהוא טמא שבעת ימים והבריייתא לא היתה צריכה לומר זאת. [עמוד ב]

אלא לאו לטבילתן - אלא אין לבאר אלא שהבריייתא מדברת שהם שווים לענין טבילה, ואם כן מוכח שבוועל נדה טובל ביום.

הגמרא דוחה: לא - אין הבריייתא מדברת לענין טבילתם אלא לעולם לטומאתן, ומה שהקשית שזה כתוב במפורש בתורה, הביאור הוא: סיפא אצטריכא ליה - הסוף של הבריייתא נצרכת שיש בה חידוש, שהבריייתא אומרת: אלא שחמור ממנו בוועל נדה שטמא משכב ומושב - בוועל נדה חמור מטמא מת, שטמא מת אינו מטמא אלא במגעו, ובוועל נדה מטמא כל מושב שהוא יושב עליו בטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין, שאינו כשאר כל אלו שמתמאים 'משכב ומושב' שבהם הדין הוא שכשם שהם אב הטומאה (ומטמאים אדם וכלים) גם משכבם ומושבם אב הטומאה (ומטמא אדם וכלים). אבל בוועל נדה הוא אב הטומאה (ומטמא אדם וכלים) אבל משכבם ומושבם ראשון לטומאה (ומטמא רק אוכלין ומשקין).

שאלה ג': כברייתא מפורש שבוועל נדה טבילתו ביום

תא שמע, דתני רבי חייא: הזב, והזבה, והמצורע, והמצורעת, ובוועל נדה, וטמא מת, טבילתן ביום. נדה, ויולדת, טבילתן בלילה.

תיובא.

שאלה: מדוע אין מפרישים את הכהן מטומאת מת

שואלת הגמרא: ועד שאתה מפרישו מטומאת ביתו, ושאר כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו, הפרישהו מטומאת המת, ולא יהיו כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו, שמא ימות מת עליו.

תשובה א': טומאת מת הותרה בציבור

עונה הגמרא: אמר רב תחליפא אבוה דרב הונא (בר תחליפא) משמיה דרבא: זאת אומרת טומאת המת הותרה היא בציבור, ועל כן אין צריך להפרישו מטומאת מת [קרבנות יום הכפורים הם קרבנות ציבור, וגם קרבנו של הכהן גדול דוחה את הטומאה כיון שזמנו קבוע ליום כיפור, וקרבן שזמנו קבוע דוחה את הטומאה אף אם הוא קרבן יחיד. ועוד ששאר הקרבנות

של יום הכפורים תלויים בו, שאין מקריבים את שעיר החטאת של הציבור אלא לאחר שהקריבו את פר החטאת של הכהן גדול].

תשובה ב': טומאת מת לא מצויה

רבינא אָמַר: אָפִילוּ תִימָא טוּמְאָת הַמֵּת דְּחוּיָה הִיא בְּצִיבּוּר - אפילו אם תאמר שטומאת מת נדחת בציבור, ואינה היתר גמור, וממילא כל כמה שאפשר לעשותה בטהרה, מחזרים אחר עשייתה בטהרה, מכל מקום טומאת המת לא שְׂכִיחָא - טומאת המת, לא מצויה. טומאת ביתו שְׂכִיחָא - טומאת ביתו, מצויה.

מחלוקת רב נחמן ורב ששת אם טומאת מת הותרה או דחויה בציבור

איְתָמַר, טוּמְאָת הַמֵּת, רַב נַחְמָן אָמַר: הוּתְרָה הִיא בְּצִיבּוּר.

וְרַב שֶׁשֶׁת אָמַר: דְּחוּיָה הִיא בְּצִיבּוּר.

ביאור א': המחלוקת היא אם צריך להביא טהורים מבית אב אחר

הגמרא מבארת באיזה אופן הם מודים ובאיזה אופן הם נחלקים: הִיכָא דְאִיכָא טְמֵאִין וְטְהוּרִין בְּהוּא בֵּית אָב - במקום שיש טמאים וטהורים באותו בית אב, (שבכל שבוע היה בבית המקדש 'משמר' של כהנים שעבודתם בשבוע זה, ובכל יום היה 'בית אב' שעובד באותו יום). פּוּלֵי עֲלָמָא לָא פְּלִיגֵי דְטְהוּרִין עֲבָדֵי - כולם אינם חולקים שהטהורים מאותו בית אב עושים את העבודה, טְמֵאִין לָא עֲבָדֵי - והטמאים אינם עושים את העבודה.

כִּי פְּלִיגֵי לְאַהֲדוּרֵי וּלְאַתוּוֹי טְהוּרִין מִבֵּית אָב אַחֲרֵינָא - ולא נחלקו אלא אם צריך לחפש ולהביא טהורים מבית אב של יום אחר.

רַב נַחְמָן אָמַר, הֵיתֵר הִיא בְּצִיבּוּר, וְלֹא מְהֻדְרֵינָא - ולא צריך לחפש אחר טהורים.

וְרַב שֶׁשֶׁת אָמַר, דְּחוּיָה הִיא בְּצִיבּוּר, וּמְהֻדְרֵינָא - וצריך לחפש אחר טהורים מבית אב אחר..

ביאור ב': המחלוקת היא אפילו אם יש טהורים באותו בית אב

אִיכָא דְאָמְרֵי, אָפִילוּ הִיכָא דְאִיכָא טְהוּרִין וְטְמֵאִין בְּהוּא בֵּית אָב - אפילו במקום שיש טהורים וטמאים באותו בית אב, פְּלִיגֵי רַב נַחְמָן וְאָמַר עֲבָדֵי נְמִי טְמֵאִין - נחלק רב נחמן ואומר שגם באופן זה הטמאים עושים ולא הטהורים, (דף יז) דְּכָל טוּמְאָת מֵת בְּצִיבּוּר רַחֲמֵנָא שְׂרִייה - שכל טומאת מת בציבור התורה התירה.

יום ראשון ו אייר תשפ"א

יומא דף ז

דכל טומאת מת בציבור רחמנא שנייה [התבאר בדף הקודם]

ראיית רב ששת שטומאה דחוויה היא בציבור: מכך שמחזרים אחר הקרבת המנחה בטהרה

אמר רב ששת: מנא אמינא לה - מאיפה אמרתי דבר זה שטומאה דחוויה היא בציבור ולא הותרה, דתנאי: ה"ה [הכהן] עומד ומקריב מנחת העומר [מנחה משעורים שקוצרים אותם במוצאי יו"ט ראשון של פסח] ונטמאת בידו, אומר ומביאין אחרת תחתיה.

ואם אין שם אלא היא - ואם אין שם אלא מנחה זו שנטמאה שלא מצא שעורים מזומנים להקרבה, אומרין לו: [לכהן] הוי פקח ושתוק.

קתני מיתה - על כל פנים שנינו, אומר ומביאין אחרת תחתיה, ומכך שמחזרים אחר עשייתה בטהרה מוכח שטומאה דחוויה היא בציבור, ולא הותרה.

כיצד רב נחמן ידחה ראייה זו: שם מדובר בקרבן שיש בו 'שיריים' הנאכלים, ובזה ודאי יש לחזור אחר עשייתו בטהרה

אמר רב נחמן: מודינא היכא דאיכא - אני מודה במקום שיש שיריים לאכילה, שאף שקרבן צבור קרב בטומאה, אינו נאכל בטומאה, ועל כן במנחה מחזרים לעשותה בטהרה, שיהיו השיריים ראויים להיכלל.

שאלה א' מכרייתא [על רב נחמן]: בכרייתא מבואר שיש לחזור אחר עשיית קרבן ציבור בטהרה

מיתבי, ה"ה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים, ונטמאת בידו, אומר ומביאין אחרת תחתיה, ואם אין שם אלא היא, אומרין לו: הוי פקח ושתוק.

מאי לאו - במה מדובר, במנחה של איזה קרבן, וכי לא בפרים אילים וכבשים דחג, שהם קרבנות של חג הסוכות שהם קרבנות צבור, וזמנם קבוע, ומנחת נסכים שלהם דוחה טומאה, ומכך שמחזרים אחר עשייתה בטהרה, מוכח שטומאה דחוויה היא בציבור ולא הותרה.

תשובה: מדובר בכרייתא בקרבנות יחיד או בקרבנות ציבור שלא קבוע להם זמן או שיש בהם שיריים הנאכלים

עונה הגמרא: אמר לך רב נחמן: לא - הברייתא לא מדברת על פרים ואילים של חג הסוכות, אלא פרים, היינו פו על כפרת חטא עבודה זרה, אף על גב דציבור הוא, כיון דלא קביע ליה זמן מהדרינן - אף שהוא קרבן ציבור, כיון שלא קבוע לו זמן מחזרים אחר עשייתו בטהרה, שאין קרבן ציבור דוחה טומאה כשרוב הציבור טמאים, רק אם הוא קרבן שקבוע לו זמן.

וכן מה שהברייתא אומרת אילים, מדובר באילו של אהרן [איל שהכהן גדול מביא ביום הכפורים]. דאף על גב דקביע ליה זמן - שאף על גב שקבוע לו זמן, כיון דיחיד הוא מהדרינן - כיון שהוא קרבן יחיד ולא קרבן ציבור מחזרים אחר עשייתו בטהרה.

וכן מה שהברייטא אומרת **כְּבָשִׁים**, מדובר ב**כְּבָשׁ הַבָּא עִם הָעוֹמֵר**, דְּאִיכָּא שִׁירָיִים לְאֶכְלָהּ, ובקרבתן שיש בו שיריים מודה רב נחמן שמחזירים אחר הקרבתו בטהרה כדי שיוכלו לאכול את השיריים.

שאלה ב' [על רב נחמן]: בכרייתא מבואר שדם שנטמא זורקו (במזיד) לא הורצה, הרי מוכח שטומאה דחוייה בציבור

מִיתִיבִי, דָּם שְׁנֵטְמָא וְזָרְקוּ, אִם זָרְקוּ בְּשׁוּגְגָה, הוֹרְצָה. אִם זָרְקוּ בְּמִזִּיד, לֹא הוֹרְצָה - ואף על פי שהציץ מרצה, קנסוהו רבנן שלא יהא הבשר נאכל, כיון שזרק את הדם במזיד, ומכך ש'לא הורצה' מוכח שטומאה דחוייה בציבור ולא הותרה.

תשובה: מדובר בכרייתא בקרבן יחיד

עונה הגמרא: **כִּי תִנְיָא הָיְהִי דִּיחִיד** - מה ששנינו בכרייתא שם מדובר בקרבן יחיד, שלא הותרה בו הטומאה.

שאלה ג' [על רב נחמן]: מכך שצריך ריצוי ציץ מוכח שטומאה דחוייה היא בציבור

תָּא שְׁמַע, עַל מַה הֶצִּיץ מִרְצָה [שכתוב 'ונשא אהרן את עון הקדשים', שירצו לבעלים]: **עַל הָדָם, וְעַל הַבֶּשֶׂר, וְעַל הַחֶלֶב שְׁנֵטְמָא, בֵּין בְּשׁוּגְגָה בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאוֹנֵס בֵּין בְּרָצוֹן, בֵּין בְּיָחִיד בֵּין בְּצִיבּוֹר,**

וְאִי סָלְקָא דְעֵתָךְ - ואם עולה על דעתך לומר: **טוּמְאָה הֵיטֵר הִיא בְּצִיבּוֹר, לָמָּה לִי לְרִצּוּי** - למה צריך ריצוי.

תשובה: הציץ מרצה על קרבנות יחיד או על קרבנות ציבור שאין קבוע להם זמן

עונה הגמרא: **אָמַר לָךְ רַב נַחְמָן: כִּי קָתְנִי הֶצִּיץ מִרְצָה, אֲדִיחִיד** - מה ששנינו שהציץ מרצה מדובר בקרבן יחיד, שלא הותרה בו טומאה.

וְאִיכְעִית אִימָא, אֲפִילוּ תִימָא בְּצִיבּוֹר - אפילו אם תאמר שמדובר בקרבנות ציבור, הברייטא מדברת בְּהֵנָּךְ דְּלֹא קָבִיעַ לָהּ זְמַן - באלו שלא קבוע להם זמן, ובהם לא הותרה טומאה.

שאלה ד' [על רב ששת]: בכרייתא מפורש שטומאה הותרה בציבור

מִיתִיבִי, נֹאמַר בַּפְּסוּק: 'וְנֹשָׂא אֶהְרֵן אֶת עֹון הַקֹּדְשִׁים', וְכִי אֵיזָה עֹון הוּא נֹשָׂא - איזה עון יארע בקרבן שיהא הציץ מרצה עליו שיהא כשר, **אִם עֹון פִּיגוּל** - אם עון מחשבת חוץ למקומו, שחשב בשעת שחיטת הקרבן לעשות את אחד מעבודות הקרבן חוץ למקומו, **הָרִי כְּכֹר נֹאמַר** 'פיגול הוא לא ירצה' (ובמסכת זבחים מבואר שפסוק זה נאמר על מחשבת 'חוץ למקומו'). **וְאִם עֹון נוֹתֵר** [שחישב בשחיטה על מנת לעשות את אחד מעבודות הקרבן 'חוץ לזמנו'], **הָרִי כְּכֹר נֹאמַר** 'המקריב אותו לא יחשב' (ובמסכת זבחים מבואר שפסוק זה נאמר על מחשבת 'חוץ לזמנו'). [עמוד ב]

הָא אֵינּוּ נֹשָׂא אֶלָּא עֹון טוּמְאָה שְׁהוּתֵרָה מִכְּלָלָהּ בְּצִיבּוֹר - כלומר: אם כך אין אתה מוצא שהציץ מרצה אלא על קרבן שהוקרב בטומאה, ומסתבר שהציץ מרצה דוקא על עוון זה, שהרי מצאנו שיש קולא אחרת בטומאה שהיא הותרה בציבור, ועל כן גם בקרבן יחיד

(שטומאה לא הותרה בה) מסתבר לומר קולא זו שהציץ ירצה על הקרבן שהוקרב בטומאה. וקשיא לרב ששת. שהרי מפורש בברייתא זו שטומאה הותרה בצבור.

תשובה: עניין זה הוא מחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון אם טומאה דחוייה בציבור וצריך ריצוי ציץ, או הותרה בציבור ולא צריך ריצוי ציץ

עונה הגמרא: תנאי היא - ענין זה הוא מחלוקת תנאים, דתנאי, ציץ בין שישנו על מצחו של הכהן גדול כשאירעה הטומאה של הקרבן, בין שאינו על מצחו, הרי הוא מרצה, דברי רבי שמעון.

רבי יהודה אומר: עוֹדְהוּ עַל מִצְחוֹ, מְרַצָּה. אֵין עוֹדְהוּ עַל מִצְחוֹ, אֵינוֹ מְרַצָּה.

אמר לו רבי שמעון: כהן גדול ביום הכפורים יוכיח, שאין עוֹדְהוּ עַל מִצְחוֹ - שהרי הציץ אינו על מצחו בשעת עבודת היום הפנימית, שאינו נכנס לפניו בבגדי זהב, ומרצה.

אמר לו רבי יהודה: הנה לכהן גדול ביום הכפורים שטומאה הותרה לו בציבור, שקרבנות יום כיפור הם קרבנות ציבור, ואינו צריך לרצוי ציץ.

מכלל - ודברי הברייתא משמע דרבי שמעון סבר: טומאה דחוייה היא בציבור, ולכן אמר רבי שמעון שגם קרבנות יום כיפור צריכים ריצוי ציץ.

מחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון היא כאשר הציץ קיים ואינו על מצחו של הכהן, אם לומדים מהפסוק 'על מצחו ונשא', או מהפסוק 'תמיד לרצון'

אמר אבוי: בנשבר הציץ, דכולי עלמא לא פליגי דלא מרצה - כולם, בין רבי יהודה ובין רבי שמעון סוברים שהציץ לא מרצה.

כי פליגי דתלי בסיבתא - ומחלוקתם היא באופן שהציץ קיים אלא שהוא תלוי על גבי יתד ואינו על מצחו של הכהן, רבי יהודה סבר: נאמר בפסוק 'והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים' הרי שהציץ מרצה רק אם הוא על מצחו של הכהן.

ורבי שמעון סבר שיש לדרוש מהמשך הפסוק 'והיה על מצחו תמיד לרצון לפני ה', מאי 'תמיד' אילמא תמיד על מצחו, מי משכחת לה - וכי אנו מוצאים דבר כזה שהציץ יהיה תמיד על מצחו של הכהן, מי לא בעי מיעל לבית הכסא ומי לא בעי מינס - וכי אינו צריך להיכנס לבית הכסא, וכי אינו צריך לישון, אלא תמיד מרצה הוא.

שאלה: מה לומר רבי יהודה ממה שכתוב 'תמיד'

שואלת הגמרא: ולרבי יהודה נמי הא כתיב 'תמיד'.

תשובה: רבי יהודה לומר מ'תמיד' שלא יסיח דעתו ממנו

עונה הגמרא: ההוא 'תמיד' שלא יסיח דעתו ממנו, כדרבה בר רב הונא,

דאמר רבה בר רב הונא: חייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה, קל וחומר מציץ, (דף טז) ומה ציץ שאין בו אלא אפקרה אחת, אפקרה תורה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו, תפילין שיש בהן אפקרות הרבה על אחת כמה וכמה.

מה לומד רבי שמעון ממה שכתוב 'על מצח'

שואלת הגמרא: וְלִרְבִּי שִׁמְעוֹן דָּאָמַר תְּמִיד מְרֻצָּה, וְהָא פְתִיב 'עַל (מְצַחוּ) [מִצַּח] וְנִשְׂא', הֲרֵי מִשְׁמַע שֶׁהוּא מְרֻצָּה רַק כִּשְׁהוּא עַל מִצַּחוּ.

עונה הגמרא: הָהוּא לְקַבּוּעַ לוֹ מְקוּם הוּא דְאֵתָא - לרבי שמעון פסוק זה רק בא לומר שמקום הציץ הוא על מצחו.

שואלת הגמרא: וְרַבִּי יְהוּדָה לְקַבּוּעַ לוֹ מְקוּם מְנָא לִיה - ורבי יהודה מנין הוא לומד שמקום הציץ הוא על המצח.

עונה הגמרא: נִפְקָא לִיה מִ'עַל מְצַחוּ' - הוא לומד זאת ממה שנאמר שם שוב בסוף הפסוק 'והיה על מצחו'.

שואלת הגמרא: וְרַבִּי שִׁמְעוֹן נָמִי תִּפּוּק לִיה מִ'עַל מְצַחוּ' - ולרבי שמעון גם כן אפשר ללמוד זאת ממה שנאמר בסוף הפסוק שם 'על מצחו'.

עונה הגמרא: אֵין הָכִי נָמִי - אכן כן רבי שמעון לומד זאת גם כן מ'על מצחו', אֶלָּא אִם כֵּן חוֹזֵרֵת הַקּוּשִׁיא: 'עַל (מְצַחוּ) [מִצַּח] וְנִשְׂא' מֵאֵי עֵבִיד לִיה - מה הוא עושה, כלומר מה הוא לומד ממה שכתוב בתחילת הפסוק 'על מצח'.

תשובה: רבי שמעון ממה שכתוב 'על מצח' לומדים שאם אינו ראוי למצח אינו מרצה

עונה הגמרא: אָמַר לָךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן, רְאוּי לְמִצַּח, מְרֻצָּה. שְׂאִינוּ רְאוּי לְמִצַּח, אִינוּ מְרֻצָּה, לְאִפּוּקֵי נִשְׁבֵּר הַצִּיץ דְּלֵא מְרֻצָּה - להוציא ציץ שנשבר שאינו מרובה.

מאיפה רבי יהודה לומד נשבר הציץ שאינו מרצה

שואלת הגמרא: וְלִרְבִּי יְהוּדָה נִשְׁבֵּר הַצִּיץ מְנָא לִיה.

עונה הגמרא: נִפְקָא לִיה מִמִּצַּח מְצַחוּ, ממה שהפסוק יכל לומר 'מצח' והפסוק אומר 'מצחו'.

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא לומד זאת משם, מפני שִׁמִּצַּח מְצַחוּ לֹא מִשְׁמַע לִיה, והוא סובר שאין לדרוש דרשה זו.

מצח מצחו	על מצחו	תמיד	על מצח	
שאינו ראוי למצח אינו מרצה	לקבוע לו מקום	שלא יסיח דעתו	מרצה רק על מצחו	רבי יהודה
לא משמע ליה	לקבוע לו מקום	מרצה אף כשאינו על מצחו	שאינו ראוי למצח אינו מרצה	רבי שמעון

יום שני ז אייר תשפ"א

יומא דף ח

ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה. ולרבי שמעון דאמר תמיד מרצה והא כתיב על מצחו ונשא. ההוא לקבוע לו מקום הוא דאתא. ורבי יהודה לקבוע לו מקום מנא ליה. נפקא ליה מעל מצחו. ורבי שמעון נמי תיפוק ליה מעל מצחו. אין הכי נמי אלא על מצחו ונשא מאי עביר ליה. אמר לך ראוי למצח מרצה שאינו ראוי למצח אינו מרצה לאפוקי נשבר הציץ דלא מרצה. ולרבי יהודה נשבר הציץ מנא ליה. נפקא ליה ממצח מצחו. ורבי שמעון מצח מצחו לא משמע ליה [התבאר בדף הקודם].

הצעה: תליית המחלוקת אם טומאה הודחה בציבור או הותרה במחלוקת תנאים אם מזים על הכהן בימי הפרישה כל יום או רק ביום שלישי ושביעי

נימא הני תנאי קהני תנאי - נאמר שאלו התנאים כאלו התנאים, כלומר רבי יהודה ורבי שמעון שנחלקו לעיל אם טומאה הותרה בציבור או הודחה בציבור, נחלקו במחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי כדלהלן:

דתנאי, אחד זה ואחד זה [כהן גדול העובד ביום הכפורים, והכהן השורף את הפרה] מזין עליו כל שבועה ימי הפרישה, מכל חטאות שהיו שם - מכל המי חטאת (מים חיים שנתנו לתוכם אפר פרה אדומה) מהפרות שהיו במשך השנים, שהיו שומרים למשמרת מכל אפר פרה ופרה, דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר: אין מזין עליו אלא שלישי ושביעי בלבד - ביום השלישי והשביעי לפרישתם.

רבי חנינא סגן הכהנים אומר: כהן השורף את הפרה מזין עליו כל שבועה. כהן גדול ביום הכפורים אין מזין עליו אלא שלישי ושביעי.

מאי לאו בהא קא מיפלגי - ובמה נחלקו, האם לא במחלוקת ז, **רבי מאיר סבר טומאה דחויה היא בציבור**, וצריך טהרה ראויה, והזאה בזמנה, ומבואר בתורה שטמא מת מזים עליו מאפר הפרה ביום השלישי מטומאתו וביום השביעי, וכיון שבג' ימים הראשונים יתכן שהוא יום השלישי לטומאתו, ובשלושה הימים האחרונים יש להסתפק שמא הם היום השביעי לטומאתו, לכן מזים עליו כל יום.

כ"ט אלול	א' תשרי	ב' תשרי	ג' תשרי	ד' תשרי	ה' תשרי	ו' תשרי	ז' תשרי	ח' תשרי	ט' תשרי	יום כיפור
	1	2	3	4	5	6	7			
		1	2	3	4	5	6	7		
			1	2	3	4	5	6	7	

וְרַבִּי יוֹסִי סָבַר טוּמְאָה הֵיטֵר הִיא בְּצִיבוּר, ואף אם הוא טמא הרי הוא יכול להקריב קרבנות ציבור, ולא מחמירים להזות עליו כל יום כדי שבוודאות לא יהיה טמא, אלא מזים עליו ל'מעלה בעלמא' כמו שהיה במילואים, ולכן די בהזאת שלישי ושביעי.

דחיית ההצעה א: לכולי עלמא טומאה דחוייה בציבור, וכאן נחלקו אם טבילה בזמנה מצוה

הגמרא דוחה הצעה זו: וְתַסְבְּרָא, אִי סָבַר רַבִּי יוֹסִי הֵיטֵר הִיא בְּצִיבוּר, הִזְאָה כְּלָל לְמָה לִי, אם הטומאה מותרת בציבור למה בכלל יש להזות, (ואי אפשר לומר שמזים כמו שהיה במילואים שאם כן יש להזות כל יום).

אֲלָא צָרִיךְ לומר: דְּכוּלֵי עֲלָמָא הֵנִי תַנְאֵי סְבָרֵי טוּמְאָה דְּחוּיָה הִיא בְּצִיבוּר, וְהֵכָא בְּהָא קָמִיפְלָגִי, רַבִּי מְאִיר סָבַר: אֲמַרִינן טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּהָ, שכתוב בפסוק 'וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ', וממה שכתוב 'וחטאו' לומדים שהטבילה צריכה להיות דוקא ביום השביעי, וגם הזאה מקישים לטבילה שתהא בזמנה, הלכך, כל יום צריך להזות עליו שמא היום הוא יום שלישי או יום שביעי לטומאתו.

וְרַבִּי יוֹסִי סָבַר: לָא אֲמַרִינן טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּהָ, ולכן אין צריך להזות עליו כל יום, שבכך שמזים עליו ב' פעמים אחת בשלישי ואחת בשביעי, אף אם אין זה יום שלישי ויום רביעי לטומאתו די בכך.

שאלה על הדחייה: הרי רבי יוסי סובר טבילה בזמנה מצוה

שואלת הגמרא: וְסָבַר רַבִּי יוֹסִי לָא אֲמַרִינן טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּהָ, וְהִתְנַיָּא: הֲרֵי שְׁהִיָּה שֵׁם כְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ, הֲרֵי זֶה לָא יִרְחֵץ, וְלֹא יְסוּךְ, שְׁלֹא יִמְחַקְנוּ, וְלֹא יַעֲמוּד בְּמָקוֹם הַטְּנוּפֵת.

נְזַדְמְנָה לֹא טְבִילָה שֶׁל מְצוּהָ, כּוּרְךְ עֲלִיו גָּמִי [להגין עליו מפני חוזק שטף המים] וְטוּבֵל.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יוֹרֵד וְטוּבֵל כְּדָרְכוֹ, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִשְׁפֹּשֵׁף, שְׁלֹא יִמְחוק את השם בידים.

וְקִיָּמָא לִן דְּבִטְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּהָ קָא מִיפְלָגִי, דְּתַנָּא קָמָא סָבַר לָא אֲמַרִינן טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּהָ, וְרַבִּי יוֹסִי סָבַר אֲמַרִינן טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּהָ, ואנו חוששים שמא הוא לא ימצא גמי וישהה טבילתו ליום אחר, ולכן סובר רבי יוסי שיורד וטובל כדרכו. הרי מבואר שדעת רבי יוסי שטבילה בזמנה מצוה.

הצעת דחייה ב': התנאים נחלקו אם מקישים הזאה לטבילה להצריך הזאה בזמנה

אֲלָא מְבֹאֵרָת הַגְּמָרָא את המחלוקת בדרך אחרת, דְּכוּלֵי עֲלָמָא לְהֵנִי תַנְאֵי אֲמַרִינן טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּהָ,

וְהֵכָא בְּהָא קָמִיפְלָגִי, רַבִּי מְאִיר סָבַר מְקַשִּׁינן הִזְאָה לְטְבִילָה, וגם הזאה צריכה להיות בזמנה.

וְרַבִּי יוֹסִי סָבַר לָא מְקַשִּׁינן הִזְאָה לְטְבִילָה, ולא צריך שההזאה תהיה בזמנה. ומה שכתוב בתורה שיש להזות שלישי ושביעי היינו רק שלא יקדים וישהה בין הזאה להזאה ארבעה ימים, אבל אם השתהה יותר מד' ימים אין בזה חשש.

ביאור שיטת רבי חנינא סגן הכהנים

בברייתא שנינו שלרבי חנינא סגן הכהנים מזים על הכהן השורף את הפרה כל יום. ועל הכהן גדול ביום הכפורים מזים רק שלישי ושביעי.

מבררת הגמרא: **וְרַבִּי חֲנִינְא סָגֵן הַכֹּהֲנִים מַה הוּא סוּבֵר, אִי מְקִישׁ הַזָּאָה לְטַבִּילָה, אָפִילוּ כַהֵן בְּיוֹם הַכְּפוּרִים נְמִי**, גם יש להזות עליו כל יום.

אִי לָא מְקִישׁ הַזָּאָה לְטַבִּילָה, אָפִילוּ כַהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפְּרָה נְמִי לָא, גם אין להזות עליו כל יום, ומדוע רבי חנינא סגן הכהנים מחלק בדין זה בין כהן השורף את הפרה לבין הכהן העובד ביום הכפורים.

מבארת הגמרא: **לְעוֹלָם**, רבי חנינא סגן הכהנים **לָא מְקִישׁ** הזאה לטבילה, ומעיקר הדין אין צריך הזאה דוקא בזמנה, **וְכַהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפְּרָה מְעַלָּה בְּעֵלְמָא עֲשׂוּ בּוּ**.

ברייתא שמבואר בה הבדל אחד בין פרישת הכהן השורף את הפרה לפרישת כהן גדול ביום הכפורים, והיא דלא כרבי חנינא סגן הכהנים

כְּמָאן אָזְלָא הָא דִתְנִי רַבְנָן, אִין בֵּין כַהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפְּרָה לְכַהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, אָלָא הַבְּדֵל אֶחָד: [עמוד ב] **שָׁזָה** [כהן גדול שמפרישים אותו לפני יום הכפורים] **פְּרִישְׁתוּ לְקְדוּשָׁה** - ליכנס למחנה שכינה, ולא יהא לבו זחה עליו, ויהא נבדל מכל קלות ראש, שחלה עליו אימה בהבדלתו מן הבריות, **וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים נוֹגְעִין בּוֹ**,

זוּה, כהן השורף את הפרה, **פְּרִישְׁתוּ לְטַהָרָה וְאִין אֶחָיו הַכֹּהֲנִים נוֹגְעִין בּוֹ** - פרישתו להחמיר בטהרתו, מפני קל שעושין בו לטמאו בו ביום להטבילו להוציא מלבן של צדוקים, לכן החמירו בטהרתו שלא יהא אדם נוגע בו.

כְּמָאן - כדעת מי הולכת ברייתא זו, **אוּ רַבִּי מְאִיר, אוּ רַבִּי יוֹסִי**, שהם סוברים שבין בפרישת הכהן ליום כיפור ובין בפרישת הכהן לשריפת הפרה מזים עליהם כל יום או רק ביום שלישי ורביעי,

דְאִי - שאם ברייתא זו היא דעת **רַבִּי חֲנִינְא סָגֵן הַכֹּהֲנִים, הָא אִיכָא נְמִי הָא** - הרי יש גם את הבדל זה, שזה מזין עליו כל שבעה, וזה אין מזין עליו כל שבעה.

שאלה: למה צריך הזאה ביום הרביעי

מִתְקַיֵּף לָהּ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינְא, בְּשֵׁלְמָא [יום] רֵאשׁוֹן [מזין עליו] שְׁמָא הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי לְטוּמְאָתוֹ,

יום שני מזין עליו, **שְׁמָא שְׁלִישִׁי** [שמא ביום שקודם פרישתו נטמא],

שְׁלִישִׁי מזין עליו, **שְׁמָא** הוא יום **שְׁלִישִׁי** לטומאתו, שנטמא ביום פרישתו לפני השעה שפרש.

חֲמִישִׁי מזין עליו, **שְׁמָא** הוא יום **שְׁבִיעִי** לטומאתו, אם היה היום הראשון לפרישתו שלישי

לטומאתו נמצא היום החמישי שביעי לטומאתו.

שְׁשִׁי מזין עליו, שְׁמָא הוא יום שְׁבִיעִי לטומאתו, שאם היה היום השני לפרישתו שלישי לטומאתו, נמצא היום השישי שביעי לטומאתו.

שְׁבִיעִי מזין עליו, שְׁמָא הוא יום שְׁבִיעִי לטומאתו, שאם היה היום השלישי לפרישתו שלישי לטומאתו, נמצא היום השביעי שביעי לטומאתו.

אֵלָא רְבִיעִי לְמָה לִי הַזָּאָה כָּלָל, לֹא בְשִׁלְשִׁי אֵיכָא לְסַפּוּקִי - אין להסתפק בו שהוא היום השלישי לטומאה, שהרי משפירש לא נטמא, וְלֹא בְשִׁבְעִי אֵיכָא לְסַפּוּקִי - שאם היה שביעי לטומאתו הרי יום אחד לפני פרישתו שלישי לטומאה, נמצא שלא הזה בשלישי, והזאת שביעי בלא שלישי אינה כלום.

כ"ט אלול	א' תשרי	ב' תשרי	ג' תשרי	ד' תשרי	ה' תשרי	ו' תשרי	ז' תשרי	ח' תשרי	ט' תשרי	יום כיפור
	1	2	3	4	5	6	7			
		1	2	3	4	5	6	7		
			1	2	3	4	5	6	7	
ולא בשביעי איכא לספוקי, כי אם הוא שביעי הרי לא הזה בשלישי										
1	2	3	4	5	6	7				

תשובה: אכן ביום הרביעי לא מזים כשם שבשבת לא מזים

הגמרא מיישבת שאלה זו בשאלה אחרת: וּלְטַעֲמֵיךְ - ולשיטתך רבי יוסי ברבי חנינא שמזים כל יום קשה: הַזָּאָה כֹּל שְׁבַעָה מִי אֵיכָא, וְהָא קְיָיֵמָא לֵן דְּהַזָּאָה שְׁבוּתָא וְאֵינָהּ דִּוְחָה אֶת הַשְּׁבַת, נמצא שבשבת לא מזים, אֵלָא מֵאֵי אֵיךְ לְךָ לְמִימְרֵי שְׁבַעָה לְבַר מִשְׁבַּת - אלא מה יש לך לומר, שמה שאמרו שמזים כל יום, היינו כל יום חוץ משבת. הֵכָא נִמְי שְׁבַעָה לְבַר מְרְבִיעִי - כאן גם מה שמזים כל יום, הוא חוץ מהיום הרביעי לפרישתו.

רבא: כיון שבשבת לא מזים, יש להפריש את הכהן השורף את הפרה ביום רביעי בשבוע, כדי שהיום הרביעי לפרישתו יהיה בשבת, וכך נמצא שרק יום אחד לא יזו עליו

אָמַר רַבָּא: הֵלֶכֶךְ כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים דְּלֹא בְּדִידֵן תִּלְיָא מִילְתָּא [שלא בנו תלוי הדבר], אֵלָא בְּקִבְעָא דִּירְחָא תִּלְיָא מִילְתָּא - אלא בקביעות החודש, תלוי הדבר, בְּתִלְתָּא בְּתַשְׁרֵי כְּעִי לְאֶפְרוּשִׁי - בג' בתשרי צריך להפרישו, וְכֹל אֵימַת דְּמִתְרַמֵּי תִלְתָּא בְּתַשְׁרֵי מִפְרָשִׁינָן לֵיהּ - וכל מתי שיצא ג' תשרי מפרישים אותו,

אָבַל כֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה דְּבִידֵן תִּלְיָא מִילְתָּא - שבנו הדבר תלוי שאין זמנה קבוע, ואין יום מסוים שצריך להפרישו דוקא אז, מִפְרָשִׁינָן לֵיהּ בְּרְבִיעִי בְּשַׁבַּת - מפרישים אותו ביום רביעי בשבוע, כִּי הֵיכִי דְנִיתְרַמֵּי רְבִיעִי שְׁלוֹ בְּשַׁבַּת - כדי שיצא יום רביעי שלו בשבת, ולא פסיקו הזאתיו אלא יום אחד.

מדוע קורים ללשכה זו 'לשכת פרהדרין'?

ללשכת פרהדרין.

תניא רבי יהודה, וכי לשכת פרהדרין היתה, והלא לשכת בלווטי היתה,

אלא בתהלה [כל ימי שמעון הצדיק שהאריך ימים] היו קורין אותה לשכת בלווטי [לשכת שרים], ומתוך שנותניו עליו ממון לכהונה [שכהני בית שני היו עומדין על ידי ממון, שנותנין על כהונה גדולה למלכי בית חשמונאי], ומחליפין אותה כל שנים עשר חודש [שרשעים היו, ולא היו מוציאין שנתן, ומעמידים אחר תחתיו, וכל כהן המתחדש בה סותר אותה ובונה בנין נאה מן הראשון, שתהא קרויה על שמו, ונמצא מתחלפת כל שנה ושנה], כפרהדרין הללו [כפקידי המלך], שמחליפין אותם כל שנים עשר חודש, לפיכך היו קוראין אותה לשכת פרהדרין.

תנן התם, הנהתומין [בעלי מאפיות] לא חייבו אותן חכמים להפריש מתבואה שהם קונים מעם הארץ, אלא תרומת מעשר וחקלה, ואינם צריכים להפריש שאר מעשרות.

מבררת הגמרא: בשלמא - בשלום, כלומר נוח ומבואר הטעם שתרומה גדולה לא חייבום להפריש, כיון שגם עמי הארצות הם היו מפרישים תרומה גדולה, דתניא (ד' טו) לפי ששלח בכל גבולי ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד.

מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא - היות ומעשר אינו 'קדוש', אין 'איסור' לישראל לאכול מעשר, אלא מצד דיני 'ממונות' יש בזה גזל הלויים [או העניים במעשר עני], ובדמאי בגלל שהפרשה היא מספק אין הלוי יכול לתבוע את המעשר מהישראל שהרי המוציא מחבירו עליו הראיה, ואינו יכול להביא ראיה שעדיין לא הפרישו מפירות אלו. ולכן המפריש רק צריך 'לקבוע שם', ולומר: 'עשר פירות שנמצאים [למשל] בצד צפון של הסלסלה, מתוך מאה פירות שבתערובת זו הרי הם מעשר', ואין הישראל צריך להוציא את המעשרות מתוך התערובת - אלא יכול הוא לאכול את המעשר.

אלא מעשר שני נפרשו ונסקו וניכלוה בירושלים - אלא על מעשר שני קשה, שיפרישו ויעלו ויאכלוהו בירושלים, שהרי יש איסור באכילת פירות מעשר שני מחוץ לירושלים.

עונה הגמרא: אמר עולא: מתוך שפרהדרין הללו [פקידי המלך] חובטין אותן כל שנים עשר חודש ואומרים להן מכרו בזול מכרו בזול, לא אטרחוניהו רבנן - לא הטריחום חכמים להפריש מעשר שני, [שכל חיוב ההפרשה בדמאי הוא מדרבנן, שהרי מהתורה אין חיוב הפרשה לדמאי מפני שרוב עמי הארץ מעשרים הם].

מאי פרהדרין. פורסי - פקידי המלך.

מהדורה זו מת"יחדת בהגשת דברי הגמרא
 באופן שהלומד מקבל באופן ברור את
 ה"צורתא דשמעתתא", נושאי הסוגיא,
 השיטות והראיות.
 בסיום הלימוד הסוגיא ברורה לפני הלומד,
 מסוכמת במוחו ובליבו.
 הביאור ערוך באופן שהלומד "לומד" את
 הסוגיא ובכך קונה קנין בדף.
 הכותרות לפני כל נושא והקיטוע לכל
 סוגיא מהווים תוספת בהירות כמאמר
 חז"ל "ליתן רווח בין פרשה לפרשה".
 מעלות אלו יחד עם חדשנות ההגשה
 והאותיות המאירות הם האבן השואבת
 ללומדים חדשים גם ישנים לחיבור העמוק
 עם מהדורה זו.

להנצחת המהדורה, מסכת או חוברת 0533129507
a0533129507@gmail.com

בס"ד

ניתן לשמוע שיעור 7 דפים [בשיעור אחד]

במס' 036171111 - קול הלשון

ולקיש *7-0700

9771565598004